

Hodnocení a návrh projektu rozvoje ekologického zemědělství pro mikroregion Hornolidečsko

Bc. Johana Kráčmarová

Diplomová práce
2019

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Johana Kráčmarová**
Osobní číslo: **M170224**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Hodnocení a návrh projektu rozvoje ekologického zemědělství pro mikroregion Hornolidečsko**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Podejte rozbor teoretických aspektů ekologického zemědělství a popište jeho roli v rozvoji regionů.
- Popište vývoj ekologického zemědělství ČR, veřejné politiky a finanční nástroje pro jeho podporu.

II. Praktická část

- Vymezte a představte základní fyzickogeografické a sociálně-ekonomické charakteristiky území mikroregionu Hornolidečsko.
- Analyzujte vývoj, současný stav a rozvojové potřeby ekologického zemědělství v mikroregionu Hornolidečsko.
- Představte projekt pro rozvoj ekologického zemědělství v mikroregionu Hornolidečsko včetně jeho časové, finanční a rizikové analýzy.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- BERANOVÁ, Magdalena a Antonín KUBAČÁK. Dějiny zemědělství v Čechách a na Moravě. 1. vyd. Praha: Libri, 2010, 430 s. ISBN 978-80-7277-113-4.
- HRABÁNKOVÁ, Magdalena. Faktory regionálního rozvoje a jejich vliv na sociálně-ekonomický potenciál regionu. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2011, 111 s. ISBN 978-80-7204-752-9.
- KLUFOVÁ, Renata. Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 275 s. ISBN 978-80-7478-733-1.
- RAO, Mangina V., V. Suresh BABU, K. Suman CHANDRA a G. Ravindra CHARY eds. Integrated land Use Planning for Sustainable Agriculture and Rural Development. 1st ed. Oakville, ON: Apple Academic Press, 2016, 338 s. ISBN 978-1-77188104-3.
- ROBINSON, Guy M. a Doris A. CARSON. Handbook on the Globalisation of Agriculture. 1st ed. Cheltenham: Edward Elgar, 2015, 508 s. ISBN 978-0-85793-982-1.

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání diplomové práce: 14. prosince 2018

Termín odevzdání diplomové práce: 16. dubna 2019

Ve Zlíně dne 14. prosince 2018

L.S.

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byla jsem seznámena s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 15. 4. 2019

Jméno a příjmení: Johana Kráčmarová

.....

podpis diplomanta

ABSTRAKT

Téma diplomové práce řeší významnou otázku rozvoje ekologického zemědělství. Ekologické zemědělství chápeme, jako jeden z nástrojů rozvoje venkovských regionů. Práce se věnuje území rurálního mikroregionu Hornolidečsko, kdy je na základě metod analýzy a syntézy a na základě rozhovorů s vybranými aktéry ekologického zemědělství zpracován návrh projektu pro rozvoj ekologického zemědělství v mikroregionu. Návrh je zpracován s ohledem na dotační tituly EU pro programové období 2014- 2020, včetně časové, finanční a rizikové analýzy. Cílem projektu je zachování tradice v mikroregionu, podpora trhu s bio produkty a rozšíření stávající nabídky bio potravin, ale i ochrana a péče o přírodu a krajinu a podpora přirozené funkce krajiny.

Klíčová slova: dotace EU, ekologické zemědělství, mikroregion, programové období 2014-2020, rozvoj venkova

ABSTRACT

This diploma thesis deals with the important issue of development of organic farming. We understand organic farming as one of the means of development of rural regions. The thesis deals with the territory of the rural microregion Hornolidečsko, where a project proposal for the development of organic farming in the microregion is prepared based on methods of analysis, synthesis and on interviews with selected actors of organic farming. The proposal is prepared regarding EU subsidies for the 2014-2020 programming period, including time, financial and risk analysis. The aim of the project is to preserve the traditions in the microregion, support the market for organic products and expand the existing offer of organic food and at the same time protect and care the landscape and support its natural function.

Keywords: EU subsidies, microregion, organic farming, programming period 2014-2020, rural development

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu diplomové práce RNDr. Pavlu Bednáři, Ph. D. za jeho čas, ochotu a cenné rady a připomínky, které mi byly nápomocny při zpracování práce. Dále bych chtěla poděkovat aktérům z oblasti ekologického zemědělství v mikroregionu Hornolidečsko, kteří se mnou byli ochotni spolupracovat. Na závěr patří také velké díky mé rodině a blízkým, kteří mi byli oporou po celou dobu studia.

OBSAH

ÚVOD	9
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 ROZBOR TEORETICKÝCH ASPEKTŮ EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ	13
1.1 DEFINICE EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ A JEHO ZAMĚŘENÍ	13
1.1.1 Rostlinná výroba.....	14
1.1.2 Živočišná výroba	14
1.2 PRINCIPY EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ.....	14
1.2.1 Princip zdraví	14
1.2.2 Princip ekologie.....	15
1.2.3 Princip spravedlnosti	15
1.2.4 Princip péče	16
1.3 AKTÉŘI EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ.....	16
1.4 AGROTURISTIKA JAKO SOUČÁST EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ.....	17
2 VÝVOJ EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR A EU A JEHO PRÁVNÍ RÁMEC	19
2.1 VÝVOJ EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V EU.....	19
2.2 VÝVOJ EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR.....	20
2.3 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA.....	21
2.4 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ PO ROCE 2021	22
2.5 PRÁVNÍ ÚPRAVA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ	22
2.5.1 Specifika právní úpravy ekologického zemědělství v EU	22
2.5.2 Specifika právní úpravy ekologického zemědělství v ČR	24
3 POPIS FINANČNÍCH NÁSTROJŮ K ROZVOJI EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ	26
3.1 PODPORA ZE STRANY ČR.....	26
3.1.1 Národní dotace	26
3.1.2 Přímé platby- přechodné vnitrostátní podpory.....	27
3.1.3 Podpurný a garanční rolnický a lesnický fond	27
3.2 PODPORA ZE STRANY EU.....	27
3.2.1 Program rozvoje venkova 2014-2020.....	27
3.2.2 Operační program rybníkářství 2014-2020.....	30
3.2.3 Operační program životní prostředí 2014-2020	31
3.2.4 Přímé platby- jednotná platba na plochu zemědělské půdy	32
4 PROBLEMATIKA ROZVOJE VENKOVA	33
4.1 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ JAKO NÁSTROJ ROZVOJE VENKOVA	35
4.2 MIKROREGION	36
4.3 SPOLUPRÁCE V RÁMCI MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINY	37
4.4 METODA LEADER	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	39
5 CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ HORNOLIDEČSKA	40

5.1	FYZICKOGEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ MIKROREGIONU HORNOLIDEČSKO	41
5.1.1	Geologické podmínky.....	41
5.1.2	Geomorfologické podmínky	42
5.1.3	Půdní poměry	42
5.1.4	Vodopis.....	43
5.1.5	Klimatické poměry	44
5.1.6	Fauna a flora.....	44
5.1.7	Ochrana přírody.....	45
5.2	ZÁKLADNÍ SOCIOEKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ MIKROREGIONU HORNOLIDEČSKO	45
5.2.1	Současná krajina- obyvatelstvo	46
5.2.2	Půdorysné typy sídel.....	49
5.2.3	Ekonomické aktivity a zemědělství.....	50
5.2.4	Půdně-kulturní komplexy krajiny	51
5.2.5	Kultura a tradice	53
6	ANALÝZA A HODNOCENÍ ROZVOJE EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ NA HORNOLIDEČSKU.....	54
6.1	ROZHOVORY S AKTÉRY EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ.....	54
6.2	VYHODNOCENÍ ROZHOVORŮ.....	57
7	SWOT ANALÝZA	58
8	NÁVRH ŘEŠENÍ ROZVOJE EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V MIKROREGIONU HORNOLIDEČSKO.....	59
8.1	IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE PROJEKTU.....	59
8.2	CÍLE PROJEKTU A JEHO ZDŮVODNĚNÍ	59
8.2.1	Cíle projektu.....	60
8.3	POPIS PROJEKTU	60
8.3.1	Revitalizace ovocného sadu v obci Střelná.....	60
8.3.2	Rekonstrukce budovy spolku zahrádkářů	61
8.4	ČASOVÁ ANALÝZA	62
8.4.1	Revitalizace ovocného sadu v obci Střelná.....	63
8.4.2	Rekonstrukce budovy spolku zahrádkářů	65
8.5	FINANČNÍ ANALÝZA	66
8.5.1	Revitalizace ovocného sadu v obci Střelná.....	66
8.5.2	Rekonstrukce budovy spolku zahrádkářů	68
	<i>Zdroj: vlastní zpracování.....</i>	69
8.6	RIZIKOVÁ ANALÝZA	69
8.6.1	Projektová rizika.....	69
8.6.2	Finanční rizika	69
8.6.3	Provozní rizika	70
	ZÁVĚR.....	71
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	72
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	79
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	80
	SEZNAM GRAFŮ.....	81

SEZNAM TABULEK	82
SEZNAM PŘÍLOH	83

ÚVOD

Ekologické zemědělství je uznávaným systémem zemědělství jak v České republice, tak v Evropě. Díky růstu životní úrovně obyvatel, jež se stále více zajímají o prostředí, ve kterém žijí a zároveň i o kvalitu potravin, roste význam ekologického zemědělství. Smyslem je produkování kvalitních a zdravých potravin s ohledem na udržitelný rozvoj a můžeme ho definovat jako systém, který zachovává zdraví půdy ekosystému i lidí, což je v nynější době velmi důležité. Otázky životního prostředí, zdravých a bezpečných potravin či etologie zvířat se stále více dostávají do popředí zájmu široké veřejnosti.

Skrze udržitelný rozvoj představuje ekologické zemědělství současně příležitost k rozvoji venkova a venkovských ekonomik. Venkovské oblasti se potýkají s mnoha rozvojovými problémy a ekologické zemědělství je jedním z nástrojů, které se snaží tyto rozvojové problémy eliminovat. Zemědělství přináší jak ekologické výhody, tak výhody ekonomické a rovněž sociální soudržnost obyvatel venkova.

Diplomová práce objasňuje pojem ekologického zemědělství a zdůrazňuje jeho přednosti oproti klasickému konvekčnímu zemědělství. Součástí je také popis jeho historického vývoje v České republice, ale i v celé Evropě. Důležitá je rovněž legislativa, týkající se této oblasti. Právní úprava je v práci popsána jak z pohledu EU, tak i z pohledu ČR. Jelikož je ekologické zemědělství hojně podporováno ze strany státu i EU, jsou v práci rozebrány finanční nástroje sloužící k jeho rozvoji.

Praktická část diplomové práce je věnována rozvoji ekologického zemědělství na území mikroregionu Hornolidečsko. Na Hornolidečsku má zemědělství nejen dlouholetou tradici, ale i nezastupitelný význam. Svojí polohou a klimatickými podmínkami je region předurčen právě k aktivitám, které se zasazují o ochranu životního prostředí, především k horskému zemědělství. Přínosem práce je identifikování rozvojových potřeb ekologického zemědělství. Na základě vymezení těchto potřeb je ve vztahu k financování z dostupných dotačních prostředků v programovém období 2014-2020 navržen projekt, který přispěje nejen k rozvoji oblasti ekologického zemědělství, ale i mikroregionu Hornolidečsko jako celku.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavním cílem diplomové práce je vytvořit návrh projektu, který bude vést k dalšímu rozvoji ekologického zemědělství na území mikroregionu Hornolidečsko. V rámci prvního cíle bude v teoretické části popsán a vymezen pojem ekologické zemědělství, jeho principy a zaměření. Dále bude popsán vznik ekologického zemědělství v České republice a v Evropské unii. V neposlední řadě bude představena legislativa a financování, týkající se této oblasti. V praktické části práce je jako druhý cíl stanoveno provést fyzickogeografickou analýzu a základní socioekonomickou analýzu území Hornolidečska. Informace pro tuto oblast budou čerpány převážně z Českého statistického úřadu, ale i ze Strategie rozvoje mikroregionu. Dále budou provedeny rozhovory s aktéry ekologického zemědělství, na jejichž základě a na základě poznatků z provedených analýz a z místního šetření bude sestavena SWOT analýza. SWOT analýza bude sloužit jako hlavní zdroj pro vytvoření návrhu projektu. Třetím cílem je samotný návrh řešení pro podporu rozvoje ekologického zemědělství na tomto území a zpracování jeho časové, finanční a rizikové analýzy.

Pro dosažení cílů diplomové práce budou využity následující metody:

Literární rešerše

Rešerše je literární přehled, kterým lze shrnout poznatky, které známe ze studia literatury. Text rešerše je spíše popisný, seznamující se stavem věci. (Frouz a Vindušková, 2017, s. 59) Ke zpracování první části diplomové práce bude využita právě literární rešerše. Z knih budou čerpány myšlenky a definice různých autorů. Pro doplnění informací budou využity internetové zdroje.

Analýza a syntéza

Analýzu můžeme definovat jako proces reálného nebo myšlenkového rozkladu zkoumané věci nebo objektu na dílčí části. Tyto části se pak stávají předmětem dalšího zkoumání, jedná se o rozbor vlastností, faktů a vztahů postupujících od celku k částem. Analýza je založena na předpokladu, že v každém jevu je určitý systém. Syntéza je spojení poznatků z analýzy v jeden celek. Je důležitá pro pochopení vzájemné souvislosti jevů. Analýza spolu se syntézou patří mezi nejvíce používané vědecké metody. (Závěrečné práce- metodika, © 2007- 2013) Těchto metod bude v práci využito při zpracování fyzickogeografické a základní socioekonomické analýzy území Hornolidečska a při následném shromažďování informací o možnostech budoucího rozvoje ekologického zemědělství na tomto území.

SWOT analýza

SWOT analýzou zjišťujeme silné a slabé stránky, příležitosti a ohrožení. Jedná se o analýzu, která v sobě kombinuje prvky interní- silné a slabé stránky, ale i prvky externí- příležitosti a hrozby. Za silnou stránku jsou považovány ty interní faktory, které představují oblasti ve kterých je firma (mikroregion) dobrá nebo v nich vyniká. Jedná se o posouzení dobrých vlastností, dovedností, potenciálu a zdrojových možností. Slabé stránky jsou pak přesným opakem silných stránek. Poukazují na slabosti či na nízkou úroveň některých faktorů, které například mohou bránit dalšímu rozvoji. Příležitosti představují určité možnosti, s jejichž realizací rostou vyhlídky na růst nebo lepší využívání disponibilních zdrojů, či na účinnější splnění cílů. Poslední částí matice SWOT analýzy jsou hrozby, které znamenají překážky pro činnost směřující z okolí. (Blažková, 2007, s. 155- 156) SWOT analýza, bude v práci využita ke shrnutí poznatků z fyzickogeografické a socioekonomické charakteristiky území, z analýzy hodnocení rozvoje ekologického zemědělství. Některé poznatky budou získány i na základě skutečností zjištěných z místního šetření.

Rozhovor

Rozhovor lze definovat jako dynamický proces. V rámci tohoto procesu jsou předávány informace, sdělení nebo myšlenky osobě nebo skupině osob. Rozhovor je jedním z tradičních zdrojů primárních dat. (Vymětal, 2008, s. 122) V diplomové práci bylo využito rozhovoru individuálního - nestrukturovaného. Rozhovory s vybranými aktéry ekologického zemědělství v mikroregionu Hornolidečsko probíhaly na základě elektronické a telefonické komunikace formou otevřených otázek, s tím, že respondenti předem znali otázky a mohli si je promyslet. Výsledky rozhovorů jsou zpracovány v kapitole analýza hodnocení rozvoje ekologického zemědělství.

Časová analýza pomocí metody kritické cesty

Metoda kritické cesty patří mezi základní deterministické metody síťové analýzy. Hlavním cílem je stanovení doby trvání projektu, na základě tzv. kritické cesty. Kritická cesta představuje sled vzájemně závislých činností s nejmenší časovou rezervou. Každá kritická cesta se skládá se seznamu činností, na které by se manažer projektu měl zaměřit nejvíce, pokud je v jeho zájmu, aby byl projekt ukončen včas. Tato metoda slouží především jako nástroj pro odhad doby trvání projektu. (Metoda kritické cesty- CPM, © 2011- 2016) V diplomové práci je metoda využita právě pro časovou analýzu navrženého projektu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ROZBOR TEORETICKÝCH ASPEKTŮ EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Ekologické zemědělství je považováno za moderní formu zemědělské výroby, jejíž historie sahá do začátku 20. století. Smyslem je produkce kvalitních a zdravých potravin s ohledem na udržitelný rozvoj. Ekologické zemědělství je založeno na práci s nejmodernějšími vědeckými poznatky v závislosti na osvědčených tradičních postupech. Do tradičních postupů patří zejména zabránění znečišťování a poškozování půdy, stejně tak jako široká podpora biodiverzity v krajině. (Zemědělství, ©2009- 2019) Cílem je udržení a zlepšení dlouhodobé úrodnosti půdy a její ekologické funkce. Za nevýhodu může být považována podstatně nižší produktivita než u klasického zemědělství a také vyšší cena potravin, z důvodu větších výdajů pěstitelů, jelikož musí respektovat pravidla, která jsou pro ekofarmáře stanovena. (Ekologické zemědělství, © 2013) Zemědělství stále více ovlivňuje globalizace. Výsledkem tohoto ovlivňování je propojenější svět, kde nové formy obchodu a kulturní výměny mohou vzkvétat na mezinárodní úrovni. (Robinson, Guy M. a Doris A. Carson, 2015, s. 3)

1.1 Definice ekologického zemědělství a jeho zaměření

Podle mezinárodní federace hnutí ekologických zemědělců můžeme ekologické zemědělství definovat jako produkční systém, který zachovává zdraví půdy, ekosystému a zároveň i lidí. Namísto využívání vstupů s nepříznivými dopady spoléhá na ekologické postupy, rozmanitost a koloběhy přizpůsobené místním podmínkám. Ekologické zemědělství spojuje tradice, vědecký výzkum a inovace s cílem prospívat společnému prostředí, podporovat spravedlivé vztahy a dobrou kvalitu života všech zúčastněných. (Definice a principy ekologického zemědělství, © 2019)

Ekologické zemědělství je zaměřeno především na využívání obnovitelných zdrojů a recyklaci, využívání místních zdrojů a minimalizaci odpadu. Dále se zaměřuje na výběr rostlin (plodin) a plemen zvířat vhodných pro dané stanoviště. Výběr upřednostňuje původní druhy v dané oblasti, využívá osevnické postupy a technologie pěstování, které jsou důležité pro zabránění erozi půdy. K potlačování škodlivých organismů se používají biologické přípravky a k regulaci plevelu pouze orba. Zacházení se zvířaty musí být etické a musí být respektovány jejich potřeby, např. zajištění dostatečného prostoru k pohybu. Jejich usmrcování a výroba živočišných produktů podléhají přísné kontrole. Pro biozemědel-

ství je charakteristický zákaz používání chemikálií, pesticidů a minerálních hnojiv. (Ekologické zemědělství, © 2013) Půda představuje důležitý zdroj pro ekonomický život téměř většiny lidí na světě. Způsob, jak lidé využívají pozemní zdroje, ovlivňuje jejich sociální a ekonomický blahobyt i trvalou kvalitu pozemních zdrojů. Nedílnou součástí rozvoje těchto zdrojů a správným hospodařením s nimi v zemědělství, je správně naplánované využití půdy. (Rao et al, 2016, s. 1-2)

1.1.1 Rostlinná výroba

V České republice je rostlinná výroba zaměřena především na produkci krmiv, potravin, surovin pro farmaceutický a potravinářský průmysl. Nejdůležitější skupinu plodin v ČR tvoří obiloviny, které pokrývají více než jednu polovinu osevních ploch. Do rostlinných komodit dále zahrnujeme olejniny, luskoviny, pícniny. Současně je základní a zároveň i z hlediska plochy nejdůležitější částí rostlinných komodit produkce osiv, výživa půdy a ochrana rostlin. (Zemědělství- rostlinná výroba, © 2009- 2019)

1.1.2 Živočišná výroba

Živočišná výroba hraje v ČR významnou roli v zemědělské výrobě, zejména z důvodu efektivního využívání rostlinné výroby, coby zdroje všech druhů krmiv. Na druhou stranu má zemědělská výroba velmi důležitý podíl i na údržbě krajiny. V ČR je významný především pastevní chov skotu a ovcí v horských oblastech. Hlavním cílem živočišné výroby je získávat od zvířat maso, vejce a mléko nejen pro tuzemský trh, ale i pro efektivní export. Pro chov jednotlivých hospodářských zvířat jsou v ČR využívány technologie, které můžeme srovnat s okolními zeměmi Evropské unie. Živočišná výroba přispívá kromě produkce potravin také k udržení krajiny bez jejího ekologického přetěžování, při využití takových technologií, které vyhovují zvířatům a zároveň i lidem, kteří se o ně starají. (Zemědělství- živočišná výroba, © 2009- 2019)

1.2 Principy ekologického zemědělství

Ekologické zemědělství je založeno na 4 základních principech.

1.2.1 Princip zdraví

Princip zdraví je založen na zlepšování a udržování zdravé půdy, zvířat, rostlin či planety. Zdůrazňuje, že zdraví společnosti by mělo být na stejné úrovni se zdravím ekosystému, protože tato dvě odvětví jsou propojena. Zdravá půda může produkovat zdravé rostliny,

kteře dále ovlivňují zdraví zvířat a lidí. Zdraví je v tomto případě chápáno jako zajištění fyzické, duševní, sociální a ekologické pohody. Měl by tedy být podporován cíl produkovat kvalitní, především nutričně bohaté potraviny, které jsou nápomocny v prevenci zdravotních problémů a v udržení zdraví. Proto, jak už bylo zmíněno výše, by se měl každý ekologický zemědělec vyvarovat používání hnojiv a léků, které mohou mít špatný vliv na zdraví. (Základní principy ekologického zemědělství, © 2014)

1.2.2 Princip ekologie

Princip ekologie říká, že by zemědělství mělo být založeno na živých ekologických koložích a systémech. Produkce by měla být založena především na recyklaci a ekologických postupech. Výživy a pohody by mělo být dosaženo prostřednictvím ekologie daného produkčního prostředí. V praxi tento princip znamená, že pro plodiny je zde živá půda, pro zvířata ekosystém farmy a pro ryby vodní prostředí. Vstupy by měly být omezeny opětovným využitím, recyklací, efektivním využíváním surovin a energie. Cílem tohoto principu je zlepšit co nejvíce kvalitu životního prostředí a šetřit zdroje. (Základní principy ekologického zemědělství, © 2014)

1.2.3 Princip spravedlnosti

Dalším principem je princip spravedlnosti. Spravedlnost spočívá ve vztazích zajišťujících spravedlnost s ohledem na sdílené možnosti životního prostředí a člověka. Princip říká, že spravedlnost by měla být zajištěna hned v několika rovinách. To by mělo být zajištěno tak, že lidé, kteří jsou zapojeni do ekologického zemědělství, by měli vytvářet a udržovat vztahy takovým způsobem, aby to bylo spravedlivé pro všechny úrovně. Těmito úrovněmi jsou myšleni zpracovatelé, zemědělci, zaměstnanci, distributoři obchodníci i zákazníci. Ekologické zemědělství, založené na principu spravedlnosti by mělo poskytovat dobrou kvalitu života. Dobrá kvalita života spočívá ve snižování chudoby a zajištění potravinové nezávislosti. Spravedlnost dále udává, že by hospodářská zvířata měla mít takové životní podmínky, které jsou v souladu s jejich přirozeným chováním. Dále udává, že s přírodními zdroji by mělo být zacházeno takovým způsobem, a aby to bylo sociálně a ekologicky spravedlivé pro další generace a aby budoucí generace byly ochráněny. (Základní principy ekologického zemědělství, © 2014)

1.2.4 Princip péče

Posledním principem ekologického zemědělství je princip péče. Tento princip určuje, že je zemědělství řízeno zodpovědně s cílem ochrany zdraví a pohody všech generací a zároveň i životního prostředí. Podnikatelé mohou zvyšovat produkci, vždy však jen v takovém množství, aby to nebylo na úkor zdraví a pohody. Při řízení, rozvoji či výběru technologie v ekologickém zemědělství je klíčová předběžná opatrnost a odpovědnost. Rizikům by se mělo předcházet výběrem vhodných technologií. Rozhodování by mělo být na základě potřeb a hodnot všech účastníků a postupy by měly být transparentní a přístupné všem. (Základní principy ekologického zemědělství, © 2014)

1.3 Aktéři ekologického zemědělství

Mezi hlavní aktéry ekologického zemědělství řadíme samotné ekologické zemědělce, Ministerstvo zemědělství ČR, Státní intervenční zemědělský fond, institut kontroly ekologického zemědělství KEZ a jiné veřejně prospěšné organizace.

Ekologický zemědělec

Pokud podnikatel chce začít podnikat v oblasti ekologického zemědělství ať už přímo jako ekologický zemědělec nebo výrobce biopotravin (obchodník s biopotravinami, výrobce biokrmiv, dodavatel biosiv, ekologický včelař) musí podat žádost na MZe. Součástí žádosti je potvrzení o vstupní kontrole EZ a osvědčení zápisu do evidence zemědělského podnikatele. Kontrola může být provedena například u níže zmiňované KEZ. (Dvorský a Urban, 2014, s. 20)

Ministerstvo zemědělství ČR

Ministerstvo zemědělství ČR je dle zákona o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, potravinářský průmysl, vodní hospodářství, správu lesů, rybářství a myslivosti. Ministerstvo zemědělství je rovněž ústřední orgán státní správy v oblasti komoditních burz. Tyto burzy realizují obchody se zbožím, které pochází z lesnické a zemědělské výroby, včetně zpracovaných výrobků. Dále ministerstvo rozhoduje ve věcech veterinární péče, péče o potraviny, rostlinolékařské péče, péče o ochranu zvířat před týráním a ve věcech ochrany práv k novým odrůdám rostlin a plemenům zvířat. Ve spolupráci se Státním zemědělským intervenčním fondem provádí ministerstvo zemědělství opatření společných organizací trhů EU, přímé platby a národní doplňkové platby k přímým podporám, programy strukturální podpory a

programy pro rozvoj venkova. Propojení zemědělství s obnovou venkova přitom nabývá stále hlubšího významu. (O ministerstvu, © 2009-2019)

Kontrola ekologického zemědělství KEZ

KEZ, o. p. s. je první akreditovaná kontrolní a certifikační organizace v ČR, jenž zajišťuje nezávislou odbornou kontrolu a certifikaci ekologického zemědělství. Svaz producentů a zpracovatelů biopotravina PRO- BIO, Nadační fond pro ekologické zemědělství FOA a spolek poradců ekologického zemědělství EPOS (obecně prospěšná společnost) založili organizaci v roce 1999. KEZ je nezisková organizace, která má vysoce nastavené standardy kvality a klade důraz na kvalitu poskytovaných služeb. Podnikatelé v ekologickém zemědělství jsou kontrolováni a certifikováni na základě pověření MZe podle § 29 zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství v rozsahu tohoto zákona a nařízení Rady (ES) č. 834/2007 Sb., o ekologické produkci a označování ekologických produktů. Výrobky, které jsou předmětem kontroly dle tohoto pověření, pak nesou kódové označení: CZ - BIO - 001. Certifikace od společnosti KEZ je zárukou bio kvality. (O společnosti, © 2009)

Státní zemědělský intervenční fond

Jedná se o právnickou osobu sídlící v Praze, jejíž činnost se řídí zákonem o Státním zemědělském intervenčním fondu č. 256/2000 Sb. Hlavní náplní činnosti je zprostředkovávání finanční podpory z EU a zároveň národních zdrojů. Z jakých finančních zdrojů a fondů jsou dotace pomocí SZIF poskytovány, je podrobněji popsáno v kapitole popisu finančních nástrojů k rozvoji ekologického zemědělství. (Státní zemědělský intervenční fond, © 2013)

1.4 Agroturistika jako součást ekologického zemědělství

Agroturistika se rozvíjí především v oblastech, kde existují již nějaké předpoklady turistických výhod. V Evropě se jedná o pobřežní oblasti a horské oblasti. Obecně jsou tyto oblasti považovány za venkovské a často jsou podle kritérií EU označovány za znevýhodněné. (Briasoullis and van der Straaten, 2000, s. 364) Jedná se o formu venkovského cestovního ruchu, kterou provozují podnikatelé ekologického zemědělství. Specifické jsou pro agroturismus rekreační a turistické pobyty na farmách, statcích nebo hospodářských usedlostech, kdy dochází k bezprostřednímu kontaktu s přírodou a autentickou kulturou. Charakteristickým znakem je pak aktivní odpočinek, relaxace a poznání atmosféry venkova. Agroturistika je produktem udržitelného rozvoje cestovního ruchu. (Venkov, © 2009-2019)

S agroturismem souvisí i další okruh produktů jako zelený venkovský turismus, ekoturistika, ekoagroturistika, rodinné farmy, ale i pronájmy chat a chalup ve venkovském prostředí. Nejčastěji však bývá agroturismus rozdělen na agroturismus založený na zemědělské činnosti a na venkovský turismus. Produkt venkovský turismus je sice vedlejší, ale má perspektivu dalšího nárůstu. V ČR působí v oblasti agroturismu nezisková organizace ECEAT, což je Evropské centrum pro ekoagroturistiku, jejímž cílem je přispět k setrvalému rozvoji venkova prostřednictvím šetrného turismu a k rozvoji produktů respektujících místní kulturu a zvyky, ale i podporující místní obyvatelstvo (Palatková, 2006, s. 281)

Hlavní výhody agroturismu jsou, že slouží k podpoře a zachování tradic a je vhodný jak pro domácí, tak příjezdový turismus. Rozvoj agroturismu může výrazně stimulovat ekonomickou aktivitu malých sídel rovnoměrně po celém území a může podporovat navazující ekonomické aktivity a přispívat k rozvoji ekologického turismu šetrícího životní prostředí. V kontextu EU je agroturismus chápán jako doplňková činnost ekonomické aktivity zemědělského odvětví státu a je podporován z dotací EU. (Palatková, 2006, s. 281)

2 VÝVOJ EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR A EU A JEHO PRÁVNÍ RÁMEC

Zemědělstvím se lidé žijí pouze malý zlomek své existence. V Evropě je to přibližně 7 500 let. Z hlediska moderního člověka je to však obrovský časový úsek, ve kterém se lidstvo rozrostlo z hlediska Evropy na mnoho set milionů. Tento velký růst umožnilo právě zemědělství. Odvětví materiální výroby- zemědělství, má v historii a životě každého národa význam a svoje nezastupitelné místo, a proto si každý národ váží práce zemědělců. Abychom mohli hodnotit význam českého nebo evropského zemědělství, je potřeba se obrátit k jeho historii. (Beranová a Kubačák, 2010, s. 1) Ekologické zemědělství prodělalo během posledních desítek let dramatický rozvoj. Dnes je v Evropě uznávanou alternativou ke konvenčnímu zemědělství, které bylo výrazně ovlivněno principy ekologického zemědělství. (Ekologické zemědělství, © 2019)

2.1 Vývoj ekologického zemědělství v EU

Historie uvažování o jiném než konvenčním zemědělství spadá až do prvních desetiletí 20. století, kdy byly zaznamenány první zdokumentované údaje o poškozování půdní úrodnosti a o změnách v agroekosystémech. Tyto změny souvisely s chemickou a technickou intenzifikací zemědělství, například s prudkým rozvojem biochemie a se zlevněním, a tedy i rozšířením dusíkatých hnojiv. Ke změně přispěl i rozvoj benzínového vznětu motoru, tedy „éra traktorů“. Začaly se řešit otázky chemických, versus biologických základů úrodnosti půd a byl zaznamenáván zvýšený výskyt škůdců, chorob a snížení kvality potravy. V tomto období došlo k růstu zprůměrnění výroby a zpracování potravin, a postupně došlo ke změnám, které vedly ke změně výživových zvyklostí. Toto bylo důvodem ke změně a přemýšlení o alternativách ke stávajícímu zemědělství. Po druhé světové válce nastala ještě větší industrializace zemědělství. Technologický rozvoj ještě více posunul možnosti využití pesticidů a umělých hnojiv. Historie vzniku ekologického zemědělství jako takového sahá do počátku 20. století, do období po druhé světové válce. Téměř souběžně vznikalo ekologické zemědělství ve střední Evropě a v Indii. Jeho vznik je spojován se jmény Sir Albert Howard, jenž pracoval v Bengálské Puse a s Rudolfem Steinerem, který byl zakladatelem systému biodynamického zemědělství. Biodynamické zemědělství bylo prvním uceleným systémem ekologického zemědělství vůbec. (Co všechno vedlo ke vzniku ekologického zemědělství, © 2019)

Vývoj ekologického zemědělství v Evropě můžeme rozčlenit na 3 fáze. První fáze vývoje je označována jako Organic 1.0, započala ve 20. letech 20. století. V tomto období Rudolf Steiner a Hans Müller definovali praktické základy ekologického zemědělství a jeho filosofii. Druhá fáze je nazvána jako Organic 2.0 a datuje se od 80. let 20. století do současnosti. Můžeme ji popsat jako zavádění ekologických standardů, norem a legislativy. Do tohoto období můžeme rovněž zařadit vytvoření fungujících a životaschopných dodavatelských řetězců a trhů s bioprodukty. Zapojení států a vlád přispívá k ochraně těchto trhů. Koncept Organic 3.0 má přispět k tomu, že ekologické zemědělství v budoucnu bude udávat jeden z hlavních zemědělských směrů. Pokud se chce ekologické zemědělství stát součástí hlavního, měl by se zvýšit jeho podíl na trhu (měl by být vyšší než 10%). Mezi nástroje tohoto konceptu patří zvyšování transparentnosti odvětví, dodržování správně nastavené zemědělské praxe a neustálé sociální i materiální inovace. Jedním z problémů ekologického zemědělství v dnešní době je to, že poptávka po bioproduktech nyní roste rychleji než výměra ekologicky obhospodařovaných ploch. Poptávka po bioproduktech vzrostla v roce 2005 o 150%, zatímco výměra ploch pouze o 30-35%. Stagnace nárůstu ekologických ploch je nejvíce zřetelná v případě Rakouska a Švýcarska. (Sborník konference Bio summit, © 2018)

2.2 Vývoj ekologického zemědělství v ČR

V ČR se vznik ekologického zemědělství datuje od roku 1990, kdy při součinnosti ministerstva zemědělství ČR, Sdružení Libera a Svazu PRO-BIO byly položeny základní kameny celého systému. Hlavní posun ve vývoji znamenal právě rok 1990, kdy byly uvolněny první finanční prostředky pro podporu podniků, které začaly ekologicky hospodařit. Tyto dotace pokračovaly do roku 1992 a byly nejspíš důvodem celkového nárůstu zemědělských ploch až na 15 000 ha. Když v letech 1993-1996 rozhodlo ministerstvo zemědělství o zrušení dotací, způsobilo to stagnaci ploch. Zároveň toto rozhodnutí však mělo vliv na zvýšení kvality rozvoje ekologického zemědělství. Řada podniků, co hospodařily ekologicky, jen kvůli dotacím ukončila svou činnost a ministerstvo se začalo věnovat přípravě metodických a legislativních kroků ke sjednocení celého hnutí. V roce 1994 byla zavedena jednotná ochranná známka pro biopotraviny, především z důvodu marketingu a zviditelnění ekologické produkce na veřejnosti. V tomto období začali na českém trhu působit větší zpracovatelé a obchodníci a postupně se zvětšovalo povědomí o tomto typu produkce. Na rozvoj měla velký vliv i mezinárodní pomoc. Jednalo se o metodickou pomoc celosvětového

hnutí ekologických zemědělců IFOAM, finanční i vzdělávací podporu Švýcarského sdružení SVWL, pomoc americké Nadace Bratrů Rockefellerových věnovaná na zahraničního poradce a hlavního koordinátora vývoje pan Bo van Elzakkera i pomoc německé nadace Heinricha Bolla na vydávání knih a informační systémy ekologického zemědělství. Posledními důležitými kroky ve vývoji bylo v roce 1998 obnovení finanční podpory pro ekologické farmáře a dále v roce 1999 vznik nezávislé kontrolní organizace KEZ o. p. s.. KEZ je zárukou dodržování pravidel ekologického hospodaření. V roce 2000 byl schválen zákon o ekologickém zemědělství. Tento zákon stanovuje pravidla pro chov hospodářských zvířat a pěstování rostlin, dále pro zpracování, vývoz, dovoz a označování bioproduktů a biopotravin včetně všeobecných požadavků a kontrolních postupů. Zákon z roku 2000 je v souladu s evropskou legislativou. (Vývoj ekologického zemědělství v ČR od roku 1990, © 1999-2019)

Ekologické zemědělství má za sebou v ČR již čtvrt století vývoje. K rychlému rozvoji přispěla státní podpora pro ekozemědělce. Finanční prostředky pro ekologicky hospodařící podniky byly uvolněny již v letech 1990-1992. Větší rozvoj EZ nastal po roce 1998, především díky obnovení státní podpory. Státní podpora byla až do roku 2003 poskytována na základě nařízení vlády, kterým se stanovily programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství. Od roku 2004 bylo EZ podporováno v rámci agroenvironmentálních opatření v rámci Horizontální plánu rozvoje venkova ČR na období 2004-2006 a v rámci Programu rozvoje venkova na období 2007–2013. Tím byla zajištěna podpora EZ i po vstupu do EU. (Ministerstvo zemědělství, 2016, s. 8)

2.3 Společná zemědělská politika

Společná zemědělská politika je nejstarší veřejnou politikou Evropských společenství. Již římská smlouva stanovila v roce 1957 několik základních cílů, které byly potvrzeny Lisabonskou smlouvou. Do těchto cílů patřilo například zvýšení produktivity zemědělství, zajištění spravedlivé životní úrovně zemědělského obyvatelstva, zajištění přiměřené ceny nebo stabilizace trhů. (Společná zemědělská politika, © 2009- 2019) Společná zemědělská politika prošla během několika let mnoha reformami. Pro ekologické zemědělství, je však důležitá reforma z roku 2014, kdy bylo nově hlavním cílem klást důraz na šetrný přístup k ŽP a na podporu venkova. Součástí reformované společné zemědělské politiky je tzv. „ozelenění“ plateb poskytovaných zemědělským podnikům a to zavedením zemědělských postupů, které jsou šetrné k ŽP nebo zachováním ekologicky významných a přínosných

krajinných prvků. Dále je součástí větší „rovnováha“ při přerozdělování podpory. Jde především o to, aby se zmenšily rozdíly ve výši poskytované podpory zemědělcům v celé EU. Dalším bodem reformy bylo „lepší zacílení podpory“ na zemědělce, kteří podporu nejvíce potřebují. Do této skupiny patří zejména mladí zemědělci, zemědělci s nízkými příjmy a zemědělci hospodařící v oblastech s přírodními omezeními. (Zemědělství, ©2005- 2019)

2.4 Ekologické zemědělství po roce 2021

Ekologické zemědělství je rychle rostoucí oblastí evropského zemědělství a je přímým důsledkem rostoucího zájmu spotřebitelů o ekologické produkty. Příklady změn, které budou provedeny v roce 2021, zahrnují posílení kontrolního systému, což může vyvolat další důvěru spotřebitelů v organický systém EU. Dále změny zahrnují nová pravidla pro producenty, která usnadní menším zemědělcům se převést na ekologickou produkci. Stanoveny budou nová pravidla pro dovážené organické látky, aby bylo zajištěno, že všechny ekologické produkty prodávané v EU budou mít stejnou úroveň. (Organics at glance, © 1995-2018)

2.5 Právní úprava ekologického zemědělství

I v právní úpravě ekologického zemědělství rozlišujeme, zda se jedná o zákony a nařízení na národní úrovni či z iniciativy Evropské unie. Národní právo řeší pouze ty oblasti, které nejsou upraveny právními předpisy EU pro ekologické zemědělství, a EU je nechává v kompetenci jednotlivých členských zemí. Zároveň evropské právní předpisy neřeší otázku poskytování dotací pro ekologické zemědělství nebo otázku státní podpory ekologického zemědělství. Problematika je plně v kompetenci nařízení vlády. (Ministerstvo zemědělství, 2014, s. 4)

2.5.1 Specifika právní úpravy ekologického zemědělství v EU

Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů

Toto nařízení upravuje výrobu, distribuci, kontrolu a označování ekologických produktů, které mohou být vyráběny a obchodovány v EU. Nařízení se vztahuje na produkty pocházející ze zemědělství a akvakultury pokud jsou nebo budou uváděny na trh.

Zahrnuje:

- živé nebo nezpracované zemědělské produkty
- zpracované zemědělské produkty určené k použití jako potraviny
- krmiva
- vegetativní rozmnožovací materiál a osiva pro pěstitelské účely
- kvasinky používané jako potraviny nebo krmiva (Dvorský a Urban, 2014, s. 10)

Nařízení Komise (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro produkci, označování a kontrolu ekologických produktů

Toto nařízení upravuje pěstování rostlin a chov zvířat, zpracovávání, distribuci a označování ekologických potravin, krmiv i rozmnožovacího materiálu. Zároveň upravuje jejich kontrolu a certifikaci.

Přílohy připojené k nařízení komise obsahují:

- seznamy povolených hnojiv a pesticidů (jejich účinných látek)
- minimální požadavky na velikost ustájovacích prostor a výběhů pro ekologicky chovaná hospodářská zvířata podle druhu a kategorie zvířat
- maximální počet zvířat.ha-1 (max. zatížení půdy podle druhu a kategorií)
- seznam povolených neekologických surovin, přídatných látek, nosičů, činidel a dalších látek pro výrobu biopotravin
- seznam produktů a látek povolených při výrobě vína
- seznam povolených neekologických krmných surovin, doplňkových látek a činidel pro výrobu krmných směsí a premixů
- seznam povolených produktů a látek k čištění a dezinfekci
- požadavky na označování bioproduktů – logo Společenství a číselné kódy kontrolních subjektů

- produkční systém a maximální hustota chovu živočichů v akvakultuře (Dvorský a Urban, 2014, s. 10-11)

Logo EU pro ekologickou produkci

Používá se pro účely označování pouze v případě, že je produkt vyroben v souladu s požadavky nařízení komise a že hospodářský subjekt splňuje požadavky kontrolního systému. (Ministerstvo zemědělství, 2012, s. 56) Podmínky pro užívání loga, grafickou podobu loga, tvar číselného kódu a kontrolního subjektu stanovuje Evropská komise svým nařízením č. 271/ 2010, které mění nařízení č. 889/2008. Zároveň s povinností užívání povinného loga EU pro ekologickou produkci na balených biopotravinách je povinné označovat na obalu rovněž místo, kde byly vyprodukovány zemědělské suroviny. Logo musí být vždy doprovázeno číselným kódem kontrolní organizace a označením místa původu surovin. Informace musí být umístěny v jednom zorném poli s logem pro ekologickou produkci. (Loga pro ekologickou produkci, © 2009- 2019)

2.5.2 Specifika právní úpravy ekologického zemědělství v ČR

Zákon o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/ 1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon upravuje v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské unie podmínky hospodaření v ekologickém zemědělství, osvědčování a označování bioproduktů, biopotravin a ostatních bioproduktů. Dále upravuje podmínky výkonu kontroly a dozoru nad dodržováním povinností. (Česko, 2000, s. 3499)

Vymezení pojmů pro účely tohoto zákona:

- **ekologické zemědělství**= jedná se o zvláštní druh zemědělského hospodaření, který dbá na životní prostředí a jeho jednotlivé složky stanovením zákazů či omezení používání látek a technologií, které znečišťují či zamořují životní prostředí nebo zvyšují pravděpodobnost kontaminace potravního řetězce, a který dbá zvýšeně na vnější životní projevy a chování a na pohodu chovaných hospodářských zvířat v souladu s požadavky zvláštního předpisu.
- **ekofarma**= uzavřená hospodářská jednotka zahrnující pozemky, hospodářské budovy dále provozní zařízení a případně i hospodářská zvířata, která slouží ekologickému zemědělství

- **bioprodukt** = surovina živočišného nebo rostlinného původu získaná v ekologickém zemědělství nebo určená na základě osvědčení k výrobě potravin
- **biopotravina**= vyrobená za podmínek uvedených v tomto zákoně a splňující podmínky na jakost a zdravotní nezávadnost, což je stanoveno zvláštními předpisy a na niž bylo vydáno osvědčení o biopotravině
- **ekologický podnikatel**= osoba, jenž na ekologické farmě zemědělsky podniká a je registrována podle tohoto zákona
- **výrobce biopotravin**= osoba, která vyrábí biopotraviny za účelem uvedení do oběhu (Česko, 2000, s. 3499)

Logo ČR pro ekologickou produkci

Pro označování ekologických produktů se smí užívat i vnitrostátní a soukromá loga. Bioprodukt, biopotravina a ostatní bioprodukty, které byly kontrolovány v ČR, se označují logem ČR. Toto logo se nazývá biozebra a neznačí žádný nadstandard nad předpisy EU pro ekologické zemědělství a zároveň negarantuje český původ potravin. (Dvorský a Urban, 2014, s. 18)

3 POPIS FINANČNÍCH NÁSTROJŮ K ROZVOJI EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Dotační zdroje můžeme rozdělit na dvě základní skupiny podle zdroje finančních prostředků. Po vstupu ČR do EU mohou zemědělci využít evropské dotační programy, které mohou být i částečně kofinancované ze státního rozpočtu a dále mohou využít národní dotační programy, které jsou plně hrazeny ze státního rozpočtu. Evropské dotační programy i s národními doplňkovými platbami vyplácí a administruje Státní zemědělský intervenční fond. (Struktura dotačních zdrojů, © 2009- 2019)

3.1 Podpora ze strany ČR

3.1.1 Národní dotace

Těmito dotačními programy stát přispívá k udržení výrobního potenciálu zemědělství a k jeho podílu na rozvoji venkova. Výhradně z národních zdrojů podporuje ČR řadu cílených programů a řadu potřebných aktivit. V návaznosti na předchozí roky dnes dochází ke stabilizaci spektra podpůrných programů. Důraz je kladen na prvky agroenvironmentálního charakteru, jako např. budování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, viničích a školkách nebo biologická a fyzikální ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin. Také vznikají programy zaměřené na podporu ozdravování polních a speciálních ploidin nebo programy zaměřené proti rozšiřování nebezpečných nákaz hospodářských zvířat. V neposlední řadě je podporováno včelařství nebo udržování a zlepšování genetického potenciálu hospodářských zvířat. (Národní dotace, © 2009- 2019)

Do národních dotací zahrnujeme:

- Dotace na údržbu a obnovu venkovských prvků
- Dotace v zemědělství a potravinářství, poradenství a vzdělávání
- Dotace ve vodním hospodářství
- Genetické zdroje
- Dotace centra odborné přípravy
- Dotace nestátním neziskovým organizacím (Národní dotace, © 2009- 2019)

3.1.2 Přímé platby- přechodné vnitrostátní podpory

Přechodné vnitrostátní podpory patří mezi takzvané přímé platby. Jedná se o doplňkové platby, které jsou poskytovány k jednotné platbě na plochu a které jsou plně hrazeny z rozpočtu ČR. V rámci tohoto dotačního titulu můžeme požádat o platbu na chov krav bez tržní produkce mléka, chov ovcí či koz, o platbu na zemědělskou půdu či o historické platby na chmel, na brambory k výrobě škrobu a na přežvýkavce. (SZIF poskytuje, © 2013)

3.1.3 Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond

V oblasti poskytování národních podpor je politika Ministerstva zemědělství podporována Podpůrným garančním rolnickým a lesnickým fondem. Programy podpory jsou připravovány na bázi úzké spolupráce s Ministerstvem zemědělství a ostatními zainteresovanými subjekty. Cílem je zvýšení konkurenceschopnosti českého zemědělství, lesnictví, potravinářství, přispět k rozvoji venkova a podpořit zaměstnanost ve venkovských oblastech a v neposlední řadě zabezpečit potravinovou soběstačnost ČR. V současnosti nabídka podpory z tohoto fondu zahrnuje 15 programů určených pro zemědělské prvovýrobce, zpracovatele zemědělské produkce a podnikatele v oblasti zpracování dřeva a ledního hospodářství. (O společnosti, © 2019) Hlavním rysem PGRLF je jeho pružnost, transparentnost rozhodování, jednoduchost využití ze strany klienta a stabilita. Podpora je ve formě subvence části úroků z komerčních úvěrů. (Programy podpory PGRLF, © 2009- 2019)

3.2 Podpora ze strany EU

3.2.1 Program rozvoje venkova 2014-2020

Je součástí společné zemědělské politiky EU a je financován z **Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova** a současně i ze státního rozpočtu. Díky programu rozvoje venkova v programovém období 2014-2020 putuje do českého zemědělství téměř 3,5 miliardy EUR, což je více než 96 miliard Kč. Z toho je 2,3 miliardy EUR (62 milionů Kč) ze zdrojů evropské unie a 1,2 miliardy EUR (34 milionů Kč) ze státního rozpočtu. (Program rozvoje venkova 2014-2020, © 2013)

Řídícím orgánem je Ministerstvo zemědělství ČR. Hlavním cílem programu rozvoje venkova je zachování, zlepšení a obnova ekosystémů závislých na zemědělství, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků. Důležitá je rovněž podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura. Program rozvoje venkova

je zaměřen rovněž na diverzifikace ekonomických aktivit s cílem vytvářet nová pracovní místa a s cílem zvýšení hospodářského rozvoje. Podporována je metoda LEADER a v rámci ní komunitně vedený místní rozvoj. Podpora z PRV je poskytována zemědělcům, ale také dalším aktérům venkovského rozvoje. Mezi další aktéry venkovského rozvoje patří podnikatelé, spolky, sdružení, neziskové organizace, obce a jejich sdružení. (Provazníková, 2015, s. 165)

Podporované oblasti programu rozvoje venkova:

- Priorita1: podpora předávání poznatků v zemědělství a inovací ve venkovských oblastech, v zemědělství a ve venkovských oblastech
- Priorita2: zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a dále podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů
- Priorita3: podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracování zemědělských produktů a jejich uvedení na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství
- Priorita4: obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících s lesnictvím a zemědělstvím
- Priorita5: podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích potravinářství, zemědělství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu
- Priorita6: podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a podpora hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech (Programové období 2014-2020, © 2019)

Program rozvoje venkova je dále rozdělen na několik opatření. V rámci tématu v diplomové práci je podrobněji rozebráno opatření M11, týkající se ekologického zemědělství.

M11- Ekologické zemědělství

Cílem je podporovat systémy hospodaření, které jsou šetrné k životnímu prostředí- posílit prevenci degradaci půdy, zachovat a obnovit cenná stanoviště na zemědělské půdě z hlediska druhové různorodosti a zvýšit ekologickou stabilitu a estetickou hodnotu krajiny. Předmět dotace tvoří zemědělská půda obhospodařovaná v režimu přechodného období

nebo ekologického zemědělství s druhem zemědělské kultury, trvalý travní porost, standardní orná půda, travní porost na orné půdě, úhor na orné půdě, trvalá kultura ovocný sad, vinice, chmelnice a jiná trvalá kultura- krajnotvorný sad. (Dotace, © 2009- 2019)

Podporovány jsou následující zemědělské kultury:

Trvalé travní porosty

Dotace je zde podmíněna dodržováním alespoň minimální intenzity chovu hospodářských zvířat. Nejméně je stanoveno 0,3 VDJ/ha trvalého travního porostu. Dodržení této podmínky je vyžadováno každodenně v období od 1. června do 30. září každý rok, po který trvá závazek. Další podmínkou pro poskytnutí dotace je provádění stanovené údržby travního porostu sečením, pastvou a likvidací nedopasků. (Program rozvoje venkova, © 2019)

Orná půda

Pěstování zeleniny a speciálních bylin

Dotace je poskytována na vyjmenované druhy zeleniny a vyjmenované druhy speciálních bylin. Pokud jsou plodiny pěstovány na ploše více jak 5 ha, je nutné po jejich sklizni na 20% výměry půdy vypěstovat netržní plodiny. Za takové plodiny považujeme například bob nebo cizrnu. Tyto plodiny mohou být pěstovány v letní či ozimé variantě.

Pěstování trav na semeno

Podpora je zde zacílena na pěstování množitelského porostu trav, ze kterých žadatel o podporu hodlá získat semeno.

Pěstování ostatních plodin

Dotace není poskytována pouze na šťovík kyselý a rod ozdobnice. Pokud jsou plodiny pěstovány na ploše více než 5 ha, je opět nutné po jejich sklizni na 20% výměry této půdy vypěstovat netržní plodiny.

Travní porost na orné půdě

Podpora je podmíněna údržbou travního porostu. Za údržbu travního porostu je považováno sečení dvakrát ročně nebo pastva včetně likvidace nedopasků.

Úhor na orné půdě

Podpora je zde podmíněna obhospodařováním orné půdy, která leží ladem a to mechanickou kultivací 5x ročně. (Program rozvoje venkova, © 2019)

Trvalá kultura

Ovocný sad intenzivní a ostatní

Podpora směřuje pouze na sady evidované v tzv. registru sadů. V sadech intenzivních je dotace poskytována jen na vybrané druhy ovocných dřevin a keřů. Podmínkou je dodržení minimální stanovené hustoty na hektar. Pro posílení tzv. biodiverzity entomonofauny je podmínkou u ovocných stromů nechávat 5-15% plochy výměry nepokosené do následujícího roku. Další důležitou podmínkou je rovněž prokazování stanovených minimálních výnosů produkce.

Vinice

Dotace jsou poskytovány na plochy s počtem minimálně 1800ks jedinců na 1 ha. Každý rok musí být provedeno prosvětlení révy vinné a mechanická údržba meziřadí.

Chmelnice

Žadatel o dotaci musí plnit podmínky stanovené v nařízení rady č. 834/2007 Sb. a nařízení komise č. 889/2008 Sb. zákona o ekologickém zemědělství.

Jiná trvalá kultura s ekologicky významným prvkem krajinytvorný sad

Cílem této podpory je péče o krajinný prvek. Splnění podmínek spočívá v udržování travního porostu sečením jedenkrát za rok bez mulčování nebo spasením. Je nutné provést i udržovací řez stromu. (Program rozvoje venkova, © 2019)

3.2.2 Operační program rybnářství 2014-2020

Hlavním cílem je udržitelná a konkurenceschopná akvakultura, která je založená na inovacích, konkurenceschopnosti a účinnějším využití zdrojů. Cílem je také rozvoj udržitelného chovu ryb v ČR a zajištění rovnoměrných dodávek sladkovodních ryb během roku na domácí trh. V českých podmínkách je důležité souběžně rozvíjet osvědčené a tradiční formy akvakultury pro zajištění produkce kapra a jeho dodávek na trh. Současně je nezbytné podpořit zavedení moderních chovných systémů s cílem navyšování produkce ryb a přispění k eliminaci negativních dopadů na životní prostředí. (Operační program rybnářství na období 2014-2020, © 2013) Řídícím orgánem je opět Ministerstvo zemědělství ČR a funkci zprostředkujícího subjektu zastává Státní zemědělský intervenční fond. Alokace na programové období 2014- 2020 tvoří 41,2 mil. EUR. **Z Evropského národního rybnářského**

fondu je financováno 31,1 mil. EUR a z národních zdrojů bude financováno 10,1 mil EUR. (EU seriál: Operační program rybnářství 2014-2020, 2015, s. 15)

Podporované oblasti programu rybnářství:

- Priorita1: zachovat udržitelnou produkci tržních ryb z tradiční akvakultury v ČR
- Priorita2: investovat do recirkulačních zařízení a tím zvýšit produkci
- Priorita3: investice do konkurenceschopnosti tradiční akvakultury
- Priorita4: zvýšit podíl zpracovaných ryb, podpořit konzumaci ryb, propagovat akvakulturu
- Priorita5: podporovat přenos vědeckých poznatků do podniků akvakultury
- Priorita6: podporovat formy hospodaření přispívající ke zlepšení a zachování dobrého stavu životního prostředí a biologické rozmanitosti (Operační program rybnářství na období 2014-2020, © 2013)

3.2.3 Operační program životní prostředí 2014-2020

Hlavním cílem tohoto operačního programu je ochrana a zajištění kvalitního prostředí pro život obyvatel ČR. Dále pak podpora efektivního využívání zdrojů, eliminace negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zmírňování dopadů změny klimatu. (Programové období 2014- 2020, © 2019) Operační program je financován z **Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti**. Finanční prostředky lze čerpat na projekty v oblasti ochrany životního prostředí. V programovém období 2014-2020 je vymezena alokace 2, 75 miliardy EUR. (Operační program životní prostředí, © 2019)

Podporované oblasti operačního programu ŽP:

- Priorita 1: zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní- finanční prostředky se poskytují na snížení znečišťování povrchových a podzemních vod, na zlepšení jakosti i dodávek pitné vody pro obyvatelstvo a ke snížení rizika povodní
- Priorita 2: zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech- finance lze získat na projekty zlepšující kvalitu ovzduší a omezující emise znečišťujících látek do ovzduší s důrazem na využití nových, šetrných způsobů výroby energie, nebo projekty ke zlepšení systému sledování kvality ovzduší

- Priorita 3: odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika- finanční prostředky lze získat ke kvalitnějšímu nakládání s odpady, ke snížení produkce odpadů, k prevenci environmentálních rizik a odstraňování starých ekologických zátěží
- Priorita 4: ochrana a péče o přírodu a krajinu- finanční prostředky jsou vymezeny k zastavení biodiverzity, k ochraně ohrožených rostlin a živočichů, zajištění ekologické stability krajiny a na vznik a zachování přírodních prvků v osídlených oblastech
- Priorita 5: energetické úspory- finance lze zde získat na zvýšení využívání obnovitelných zdrojů při výrobě světla a elektřiny či na snížení energetické náročnosti veřejných budov (Podporované oblasti, © 2019)

3.2.4 Přímé platby- jednotná platba na plochu zemědělské půdy

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy je nejvýznamnější složkou přímých plateb. Globálním cílem je zabezpečit zemědělcům stabilní příjmy. Tato platba je poskytována pouze z rozpočtu EU. Žádost o poskytnutí se podává v rámci jednotné žádosti Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu vždy do 15. května příslušného kalendářního roku. Jedna z podmínek pro získání této přímé platby je dodržení minimální výměry, která v součtu musí činit nejméně 1 ha. Poskytnutí platby je rovněž podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy, dodržení podmínek dobrého zemědělského a environmentálního stavu a povinných požadavků na hospodaření. Tyto požadavky dohromady tvoří tzv. podmínky podmíněnosti. (Přímé platby, © 2009- 2019)

4 PROBLEMATIKA ROZVOJE VENKOVA

Problematika rozvoje venkova se stala jednou z nejvýznamnějších priorit Evropské unie. Pojem venkov má mnoho vlastností, které nemůžeme žádným způsobem kvalifikovat. Venkov vnímáme jako složitý systém z pohledu prostorového i společenského. Rozvoj venkovských regionů je relativně starým problémem, nelze na něj pohlížet jako na problém novodobý. V minulosti byl problém rozvoje venkova vnímán a řešen jako součást odvětvových nebo průřezových problémů ekonomiky. Možnosti jeho rozvoje závisí na vnitřních zdrojích, vnějších vlivech a trendech a individuálních vlastnostech každého regionu, jelikož neexistují totožné regiony. (Klufova, 2015, s. 7) Venkov je obecně vymezován jako řídko osídlený prostor s důležitou funkcí zemědělství, bydlení a rekreace. Z demografického hlediska můžeme venkov charakterizovat nízkým počtem obyvatel a hustotou obyvatel. Z urbanistického hlediska venkov vymezujeme podle specifického typu zástavby a z hlediska sociologického specifickým způsobem života obyvatel. Důležitými faktory jsou dnes pro rozvoj venkova kvalita životního prostředí a udržitelný rozvoj. Společným problémem bránícím rozvoji regionů je především nedostatek pracovních sil, nedostatečná technická infrastruktura, úroveň služeb a nepříznivá vzdělanostní a věková struktura obyvatelstva. (Majerová et al., 2011, s. 109)

Identifikujeme tři typy venkovských sídel:

- příměstský venkov= venkovské oblasti, které leží v zázemí velkých měst a zaznamenávají výrazný nárůst své populace
- mezilehlý venkov=venkovské oblasti, které leží ve větší vzdálenosti od sídelních center, ale stále je zde dobré dopravní spojení
- odlehlý venkov=venkovské oblasti jinak nazývané periferní oblasti, jsou řídko obydlené, izolované od spádových měst a hlavních dopravních sítí (Boháčková a Hrabánková, 2009, s. 130)

Jak už bylo zmíněno výše, základním problémem v rozvoji venkova je fakt, že neexistuje jeden univerzální venkov jako území, které naplňuje věcnou podstatu venkova. Co je venkov, vnímáme do určité míry intuitivně na základě různých znaků a jejich intenzity. Proto, abychom našli znaky venkova, se musíme ztotožnit s vymezením venkova jako prostoru tvořeného venkovskými obcemi a okolní krajinou. (Binek et al., 2009, s. 14)

U venkovských obcí pak můžeme vymezit následující znaky, které jsou pro venkov typické:

- urbanistické znaky= velký podíl rodinných domů, málo vyvinutá uliční síť, náves jako společenské a kulturní sídlo, rozvolněná zástavba, vysoký podíl zeleně v sídle
- architektonické znaky= absence nájemního bydlení, spíše nízkopodlažní zástavba, domy doplněny hospodářským zázemím, vymezení dvora a zahrady s výrazně odlišnými funkcemi
- sociální znaky= užší sociální kontakty mezi obyvateli, neformální sociální kontrola, participace, tradicionalismus, konzervatismus
- ekonomické znaky= dominantní nebo rozhodující činností zemědělství a výroba potravin, významný podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva vyjíždí do zaměstnání mimo sídlo, vyšší podíl samozásobitelství a kutilství
- administrativní znaky= status sídla- sídlo, které v minulosti či v současnosti získalo městská práva, je městem, ostatní sídla jsou považována za vesnice
- velikostní znaky= počet obyvatel pod stanovenou hranicí, hustota zalidněné, podíl zastavěné plochy (Binek et al., 2009, s. 14-15)

Rurální politika jako komplexní rozvojový koncept lokálního rozvoje venkova obsahuje dimenze a oblasti, které přesahují rámec klasické regionální politiky. Nástroje pro rozvoj venkova jsou velmi různorodé a pokrývají celé spektrum oblastí. Problémem bývá jejich aplikace do území, jelikož se provádí centrálně a plošně bez rozlišení rozdílů mezi venkovskými regiony. Pro větší efektivitu je žádoucí tyto rozdíly akceptovat, aby mohly být co nejučinněji řešeny konkrétní problémy v daném území. (Nástroje rozvoje venkova, © 2019)

Rozvojové nástroje:

- administrativní nástroje= legislativa, závazné procedury, postupy, organizační normy
- koncepční nástroje= strategie, programy, plány, politické deklaráce, územně plánovací dokumenty, pozemkové úpravy
- institucionální nástroje= spolupráce, instituce, regionální management

- věcné nástroje= infrastruktura, poskytnutí prostor, služeb, hmotného plnění, poradenství
- sociálně-psychologické nástroje= komunikace, vzdělávání, motivace
- finanční nástroje= systémy finančních podpor, dotace, granty (Nástroje rozvoje venkova, © 2019)

4.1 Ekologické zemědělství jako nástroj rozvoje venkova

Cílem rozvoje venkova je zlepšení kvality života občanů venkova, tím že bude naplněna jejich socioekonomická a kulturní snaha a bude posíleno jejich společenské uspořádání, společně s ochranou přírodních zdrojů. Současné zemědělské uspořádání však nutí lidi obyvatele, aby venkov opouštěli. Ekologické zemědělství však představuje opravdovou příležitost a může přispět k rozvoji venkovských ekonomik skrz udržitelný rozvoj. Z rostoucího ekologického sektoru je patrné, že ekologické zemědělství umí vytvořit nové pracovní příležitosti jak v přímo v zemědělství, tak ve zpracování a i v souvisejících oblastech. Zemědělství přináší nejen ekologické výhody, ale i značná výhody pro ekonomiku a sociální soudržnost obyvatel. Finanční podpora tohoto sektoru je vytvořena tak, aby pomáhala sektoru dále růst a podporovala podnikatelské aktivity. (Spolek poradců v ekologickém zemědělství ČR, o. s., 2008, s. 11)

Ekologické zemědělství jako nástroj rozvoje venkova přispívá k jeho rozvoji následujícími způsoby:

Podporuje řídicí úlohu zemědělce. Staví farmáře do řídicí role v hospodářství a tím dává rozhodovací roli místním komunitám a zvyšuje jejich aktivní roli v potravinářském dodavatelském řetězci.

Vytváří mohutný ekonomický prostor. Díky snížení mechanizace v zemědělství úplnému vyřazení zemědělských chemikálií se vytváří nová pracovní místa a zvyšuje se odměňování za práci. Diverzifikovanou produkcí a mimofaremními aktivitami se snižuje dopad neúrody a zvyšuje se dopad tržního uplatnění. Poptávka po produktech ekologického zemědělství má stále rostoucí tendenci.

Podporuje zdravé životní prostředí. Udržuje celistvost ekosystému a úrodnost přírodních zdrojů prostřednictvím ekologického přístupu. Zachovává přirozený ráz krajiny a podporuje volně žijící zvířata i planě rostoucí druhy rostlin. Dále obnovuje úrodnost půdy a podpo-

ruje zemědělskou biodiverzitu pomocí používání místních odrůd a osiv. Jelikož ekologické zemědělství nepoužívá chemické přípravky, poskytuje zdravější pracovní prostředí pro zemědělce.

Vytváří sociální kapitál venkovských oblastí. Jelikož je ekonomické zemědělství založeno spíše na znalostech než na vstupech a využívá tradiční vědomosti získané zkušenostmi, dává šanci zemědělcům ke spolupráci. (Spolek poradců v ekologickém zemědělství ČR, o. s., 2008, s. 11)

Ekologické zemědělství hraje velkou roli v regionální dimenzi. Tím, že jsou prostřednictvím ekologického zemědělství a výroby biopotravin vytvářeny nové podnikatelské možnosti, je ekologické zemědělství vnímáno jako jedna z alternativ pro řešení problému vyliďňování venkovských regionů a s ním růst odlivu pracovníků ze zemědělské prvovýroby. K tvorbě nových pracovních příležitostí může přispět také rozvoj agroturistiky na ekologických farmách. Další z možností, jak ekologické zemědělství v obcích podpořit, je například pořádání jarmarků s bio potravinami, podpora zavádění biopotravin do škol, mateřských škol a zdravotnických zařízení, anebo zakládání informačních míst ekologického zemědělství ve spolupráci s místními odborníky. (Ekologické zemědělství- šance pro rozvoj venkova, © 2019)

4.2 Mikroregion

Mikroregion je spíše pojem geografický a nekryje se s žádným oficiálním administrativním členěním země. Obecně jej můžeme definovat jako území, které je tvořeno správními obvody sdružených obcí. Obce se sdružují za účelem dosažení určitého cíle. Typickým rysem tohoto sdružení je pak vznik z vlastní iniciativy, nikoli ze zákona či příkazem nadřízeného orgánu. Pojmu mikroregion je patrně nejbližší český pojem spádové území. Jde o poměrně malé území, které může být vymezeno buď přirozeným krajinným reliéfem, nebo historicky danými oblastmi, kam řadíme například chráněné krajinné oblasti, turisticky zajímavá místa či historicky existující různá seskupení obcí. Podle zákona se pak jedná o dobrovolný svazek obcí. V některých případech se obce sdružují ještě spolu s podniky a občany ve formě obecně prospěšné společnosti nebo ve formě občanského sdružení. Jednu z těchto forem obce volí především v případech, že potřebují ustanovit tzv. Místní akční skupinu, kde lze získat formu podpory pomocí iniciativy Leader. (Ryglová et al., 2011, s. 40)

4.3 Spolupráce v rámci místní akční skupiny

Místní akční skupiny můžeme definovat jako společenství občanů, soukromé podnikatelské sféry, neziskových organizací a veřejné správy. Toto společenství spolupracuje na rozvoji venkova a zemědělství při získávání podpor pro svůj region z národních dotací a dotací EU prostřednictvím metody LEADER. (Tittelbachová, 2011, s. 86) V národní síti místních akčních skupin ČR se sdružuje celkem 167 MAS, které pokrývají 82% celého území ČR. Dále je podporováno celkem 2790 drobných podnikatelů, 2519 zástupců neziskových organizací a 2812 zástupců obcí a veřejných institucí. Společně se místní akční skupiny snaží aktivovat sociální, ekonomický a environmentální rozvoj regionů, zlepšovat kvalitu života obyvatel venkova a poskytují pomoc venkovu s vyrovnáním se s místními i celosvětovými trendy a hrozbami. Český venkov má nevyužití potenciál a očekává se, že v časovém horizontu 20 až 30 let dojde i díky MAS k jeho významnému rozvoji. (O nás, © 2019)

Podmínky a výběrová kritéria pro poskytnutí podpory v rámci MAS:

- místní akční skupinu tvoří vhodné partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem na místní úrovni, rozhodovací úrovně se účastní minimálně 50% zástupců soukromého sektoru
- místní akční skupina musí povinně ustanovit orgány, které jsou schopné spravovat veřejné prostředky a jsou schopné realizovat partnerskou činnost pro realizaci strategického plánu LEADER
- oblast, na kterou se strategie LEADER vztahuje, musí mít ucelený charakter a nabízet dostatečné možnosti lidských, finančních a hospodářských zdrojů na podporu udržitelného rozvoje
- členové MAS musí mít na území působnosti MAS trvalé bydliště, sídlo nebo provozovnu nebo být pro toto území místně příslušní
- místní akční skupina musí pro určité programové období předložit svůj strategický plán podle závazné osnovy (Majerová et al., 2011, s. 120-121) strategický plán místní akční skupiny je dokument, který formuluje nejdůležitější vize a aktivity MAS nebo obce v delším časovém horizontu. (Hrabánková, 2011, s. 44)

4.4 Metoda LEADER

LEADER je dle EU metoda, která se používá po dobu 20 let k zapojení místních aktérů do navrhování a realizace strategií, rozhodování a přidělování zdrojů pro rozvoj venkovských oblastí. Metoda je implementována zhruba 2600 místními akčními skupinami, které pokrývají zhruba 54% venkovského obyvatelstva v EU a sdružují zúčastněné strany veřejné, soukromé a občanské společnosti v určité oblasti. V kontextu rozvoje venkova je program LEADER implementován v rámci národních a regionálních programů rozvoje venkova jednotlivých členských států EU spolufinancovaných z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. (LEADER/CLLD, © 2007-2013)

Metoda je užívaná v rámci komunitě vedeného místního rozvoje. Základními principy této metody jsou přístup tzv. zdola nahoru, partnerství veřejných a soukromých subjektů, tvorba místní rozvojové strategie, integrované a vícesektorové akce, inovativnost v řešení problémů venkovských regionů, síťování a výměna zkušeností mezi aktéry rozvoje, spolupráce v rámci společných projektů MAS v rámci EU a dalších zemí. (Slovník pojmů, © 2019)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ HORNOLIDEČSKA

Region se nachází v oblasti střední Moravy, u státních hranic se Slovenskou republikou. Mikroregion vznikl v roce 1994, a to jako jeden z prvních ve Zlínském kraji. Hornolidečsko je typický venkovský region, který má 11 500 obyvatel a rozlohu 165,54 km². Sídla mají průměrně 828 obyvatel, největší obec má 1880 obyvatel a nejmenší 260 obyvatel. Území tvoří katastry těchto obcí: Horní Lideč, Francova Lhota, Lačnov, Lidečko, Střelná, Študlov, Valašská Senice, Valašské Příkazy, Valašská Polanka, Lužná, Prlov, Pozděchov, Leskovec, Seninka a Ústí. Území vymezená katastry jednotlivých obcí jsou přístupná relativně snadno železnicí spojující Moravu se Slovenskem, nebo silniční dopravou po silnici I57 ve směru Vsetín - Púchov. Svou polohou i přírodními podmínkami je region předurčen k rozvoji aktivit šetrných k ŽP, především k podhorskému zemědělství, cestovnímu ruchu, rozvoji řemeslné výroby a služeb. Nejsou zde žádné velké a významné průmyslové podniky a poloha a dostupnost regionu neposkytují ani podmínky pro rozvoj průmyslové velkovýroby. Nejvýznamnější je pro Hornolidečsko příroda, památky, kulturní tradice, lidský potenciál a zemědělství. To vše se odráží na struktuře ekonomiky. Zdrojem pracovních příležitostí pro místní obyvatelstvo jsou především drobní a malí podnikatelé. Co se týká oblasti služeb, jde především o cestovní ruch a služby pro obyvatele. V oblasti výroby se jedná o tradiční řemesla a zemědělství, významným prvkem je zde i potravinářská výroba. Z hlediska údržby krajiny má pro Hornolidečsko zemědělství nezastupitelný význam zároveň s chovem skotu, ovcí a lesnictvím. Tradiční je zde ovocnářství, pěstování ovocných stromů a výroba lihovin. V obci Valašské Příkazy se nachází pěstitelská pálenice. (Členské obce, © 2019)

5.1 Fyzickogeografická charakteristika území mikroregionu Hornolidečsko

Území mikroregionu Hornolidečsko je součástí regionu soudržnosti NUTS II Střední Morava, spadá do Zlínského kraje a okresu Vsetín. Hornolidečsko leží u státních hranic se Slovenskou republikou, konkrétně sousedí s Trenčianským krajem a jedná se tedy o tzv. příhraniční mikroregion. Úpatí Beskyd, Bílých Karpat a Vizovických vrchů spolu se soustavou komunikací vytvářejí přirozené hranice mikroregionu. Téměř polovina území Hornolidečska leží v chráněné krajinné oblasti Beskydy s velkým počtem přírodních rezervací. Zbývající část území se nachází v CHKO Bílé Karpaty a v oblasti již zmiňovaných Vizovických vrchů. Lokalita Hornolidečska patří mezi nejlesnatější a nejhornatější v ČR. Hornolidečsko má nadprůměrně významnou polohu z hlediska dopravy. Významný je silniční tah východ- západ s navázáním na hranice ČR/SK. (Území MAS, © 2019)

5.1.1 Geologické podmínky

Pro celé území CHKO Beskydy je charakteristické, že je součástí flyšového pásma Západních Karpat. Karpaty patří do soustavy geologicky mladých pásemných pohoří, která vznikla koncem druhohor a v třetihorách z usazenin moře. Z hlediska složení se jedná o pásmo, které se vyznačuje mnohonásobným rytmickým střídáním jílovců, prachovců, pískovců a slepenců. (Geologie, © 2019) Pod pojmem flyš se v geologii tedy rozumí mnohonásobně rytmické střídání vrstev. Pro karpatský flyš je typická tzv. příkrovová stavba. Ve Slovenských Beskydech, na hlavním hřebenu Vsetínských vrchů a v pásmu Makyty v Javorníkách se setkáváme s odolnými pískovci a slepenci soláňských vrstev. Pro jižní svahy Vsetínských vrchů je typické střídání pískovců a jílovců. Pro oblast Beskyd jsou typické sesuvy, pro které jsou dány předpoklady ukloněním střídajících se propustných a nepropustných vrstev souhlasně se sklonem svahů. Vývoj tvaru reliéfu zahájily opakované horizontální pohyby, při nichž docházelo k vyzdvižení uvedených flyšových usazenin. Tvořila se charakteristická příkrovová stavba a současně docházelo k přesunutí starších souvrství na mladší. (Beskydy-geologie, © 1998-2019) Co se týká přímo podloží Vizovických vrchů, pro ně jsou typické převážně zvrásněné flyšové horniny a v omezené míře se zde nacházejí druhohorní a neogenní sedimenty vídeňské pánve a neovulkanity. V některých oblastech se vyskytují různě mocné překryvy spraší a sprašových hlín. Na výchozy pískovců ve svahových i vrcholových polohách se váže množství skalních útvarů. Na Hornolidečsku jsou

nejznámější tzv. Čertovy skály a i pro Vizovickou vrchovinu jsou typické sesuvy půdy. (Vizovická vrchovina, © 2019)

5.1.2 Geomorfologické podmínky

Území Hornolidečska je tvořeno třemi pohořími, a to Bílými Karpaty, Beskydy a Vizovickou vrchovinou. CHKO Bílé Karpaty náleží k makrotypu horské erozně- senoseč na Kopicích denudační krajiny mírného pásma s nejvyšším bodem Velkou Javořinou. Základním fyziologickým znakem tohoto krajinného makrotypu je členitost povrchu s kolísavou amplitudou reliéfu, nadmořských výšek a sklonostních poměrů území. Na území dominují vypuklé tvary nad vhloubenými. Reliéf je tvořen především plochými, širokými a ne příliš dlouhými hřbety, které jsou od sebe odděleny 80 až 150 metrů hlubokými otevřenými údolími bez strmých svahů. Osu CHKO tvoří pohraniční pohoří Bílé Karpaty a na severu náleží i přilehlé části Vizovické vrchoviny, které představují severní podhůří Bílých Karpat. (Přírodní poměry Bílých Karpat, © 1999-2019) Moravskoslezské Beskydy jsou tvořeny výraznými horskými hřbety a i několika izolovanými masivy. Svahy jsou v Beskydech prudké a údolí řek jsou hluboce zaříznuta. Typické je příčné zvlnění čela příkrovu a jeho diagonální tektonické porušení. Vyskytují se zde četné tvary jako mrazové sruby a balvanové proudy, významným geomorfologickým prvkem jsou pseudokrasové tvary. Jedná se o jevy obdobné krasovým, vzniklé v nekrasových horninách. V případě Beskyd se jedná o flyšové pískovce. Moravskoslezské Beskydy leží v geomorfologické oblasti Západní Beskydy. (Moravskoslezské Beskydy, © 2019)

5.1.3 Půdní poměry

Převládajícím půdním typem jsou zde střední až typické podzoly, které jsou vytvořeny převážně na flyšových horninách. Do této oblasti středních až typických podzolů můžeme zařadit katastry těchto obcí: Střelná, Horní Lideč, Lidečko, Pulčín, Francova Lhota, Valašská Senice, Lužná, Valašská Polanka a Leskovec. Ve svazích na pevné hornice vznikla skupina tzv. mělkých půd, které řadíme ke skupině silně kyselých hnědých půd s mělkým půdním profilem a výraznou skeletovitostí. Mramorované, oglejené půdy se vyznačují dočasným zamokřením se zelenošedým mramorováním půdní spodiny, dále nedostatkem vzduchu v ornici, která má pH kyselá až slabě kyselá. Převážná část Hornolidečska je tvořena těžkými půdami, zejména se to týká katastru obce Střelná, Horní Lideč, Lidečko, Francova Lhota, Pulčín, Valašská Senice, Lužná, Valašská Polanka a Leskovec. Převážná

část půdy na území je bez rozdílu zrnitostního složení. Zejména ve vyšších polohách je půdou mělkou až středně hlubokou. Jen dolní části svahů jsou tvořeny půdami hlubokými. Na všech půdách se projevuje šterkovitost, v některých případech až kamenitost či balvanitost. Půdy na Hornolidečsku jsou kyselé bez obsahu volného uhličitanu vápenatého a s nízkým obsahem humusu. Celé území bez údolních poloh trpí silnou plošnou a rýhovou erozí. Eroze na mnoha místech strhává celou kulturní vrstvu půdy a obnažuje tzv. horninový detrit. Tato rýhová eroze silně omezuje využití mechanizačních prostředků a vede mnohdy k tvorbě erozních výmolů a strží. (Půdní poměry, © 2019)

5.1.4 Vodopis

Vodstvo na území Hornolidečska spadá do povodí řeky Moravy, tím zasahuje do dvou geomorfologických soustav ČR, a to do Západních Karpat a České vysočiny. Řeka Senice tvoří hydrografickou osu mikroregionu. Senice pramení v pohoří Javorníky pod horou Makyta v nadmořské výšce 840 m. n. m. Tok řeky protéká obcí Valašská Senice a směrem na jih přes obec Francova Lhota. Ve Francově Lhotě se na řeku napojují dva potoky- Dvorský a Hamlazův potok. Řeka Senice v obci Horní Lideč přibírá další potok, který je nazýván Střelenka a pramení v obci Střelná v pohoří Bílých Karpat. V Horní Lidči se přidává k Senici Lačnovský potok, napájecí systém Lačnovských rybníků. Dále řeka Senice pokračuje do Lidečka, kde protéká soutěskou mezi Vizovickými vrchy a pohořím Javorníky a přibírá Pulčinský potok. Dále průtok řeky vede obcí Lužná, kde se k němu přidává potok Luženka a před obcí Valašská Polanka se k toku řeky přidává potok Pozděchůvka. Před Leskovcem Senice přibírá Veřečný potok a potok Seninku, který přitéká ze stejnojmenné obce. Dále Senice protéká obcí Leskovec a Ústí, kde ještě přijímá několik menších potůčků. V obci Ústí se řeka Senice na severní straně nadmořské výšce 354 m. n. m. vlévá do Vsetínské Bečvy. Plocha povodí tvoří cca 137km² a celková délka řeky Senice je 32,5 km. V mikroregionu Hornolidečsko se nenachází žádná významnější vodní plocha, výjimku tvoří pouze Lačnovské rybníky, které jsou považovány za vodní dílo regionálního významu. Co se týká podzemních vod, v neogenních sedimentech jsou obohaceny o sirovodíkové minerální vody. Tyto minerální vody vznikají při rozkladu sirníků, které jsou přítomny ve flyšových horninách. Podzemní vody mohou být rovněž smíšeny s ropnými vodami, které obsahují metan a sirovodík. (Strategie 2014-2020, © 2019)

5.1.5 Klimatické poměry

Oblast Beskyd leží na přelomu oceánského a vnitrozemského podnebí. Oceánské masy na území přinášejí mírnější zimu, chladnější léto, oblačnost a množství srážek. Vzduchu kontinentálního vnitrozemského typu charakterizují značné rozdíly teploty vzduchu, menší množství srážek i oblačnosti. Klimatické podmínky jsou rovněž ovlivněny směrem terénních svahů, stoupající nadmořská výška má vliv na úbytek teploty vzduchu i na atmosférický tlak, na rychlost i směr proudění vzduchu a další klimatické faktory. Beskydy patří ke srážkově nejbohatším lokalitám v celé ČR. Nejvíce srážek spadne v měsících červnu a srpnu, nejméně pak v únoru a březnu. (Klimatické poměry, © 2019) V oblasti Bílých Karpat je převážná část území začleněna do mírně teplé oblasti s krátkým mírně suchým létem, mírným jarem a mírným podzimem. Zima v Karpatech je normálně dlouhá, mírně chladná se sněhovou pokrývkou spíše kratší. (Klimatické podmínky, © 2019)

5.1.6 Fauna a flora

Nejtypičtější rostlinou, pro kterou je oblast Hornolidečska známá po celé ČR, je šafrán bělokvětý. Šafrán je silně ohroženou rostlinou a louky v Lačnově a Pozděchově, kde šafrán každé jaro kvete, jsou přírodní památkou. Další přírodní památkou se vzácnou faunou je květnatá louka v obci Prlov. Jedná se o louku a listnatý les s výskytem zvláště chráněných rostlin, především orchidejí jako veliček zelený, vstavač bledý či prstnatec Fuchsova. (Zajímavosti regionu, © 2019)

Mezi vzácnou faunu na Hornolidečsku řadíme čápa černého a holuba doupňáka. Významné místo výskytu vzácné fauny jsou jeskyně v Čertových skalách v obci Lidečko. Jeskyně nejsou přístupné veřejnosti, jelikož jsou zimovištěm pro netopýry. Bohatě se zde vyskytuje vrápenec malý, který je považován za kriticky ohrožený druh. Dále zde zimují netopýr vrbitý, netopýr velký, netopýr ušatý a brandtův netopýr. Řeka Senice je díky svému přirozenému charakteru toku útočištěm pro mnoho druhů živočichů. Můžeme zde spatřit vydru říční, skorce vodního a také dominantu místních vod- ledňáčka říčního. V řece žijí pstruzi a lipani a pod kamením lze nalézt i raka říčního. Do místních lesů se čas od času zatoulá rys ostrovid nebo medvěd lesní, kteří se zde přirozeně vracejí ze slovenských Karpat. Výskyt těchto šelem dokazuje velmi zachovalé přírodní prostředí. Na místních loukách se vyskytují křepelka polní a chřástal polní. (Zajímavosti, © 2015)

5.1.7 Ochrana přírody

Téměř 43% území krajiny Hornolidečska se nachází v CHKO a tím je tato oblast významně ovlivněna, jelikož území CHKO je zvláště chráněno zákonem o ochraně krajiny a přírody. Lokalita se nachází v podhorské až horské oblasti, nachází se zde mnoho lesů a v údolích a úpatích hor se rozprostírají louky a pastviny. Je potřeba zajistit šetrné hospodaření v lesích a údržbu krajiny. CHKO Bílé Karpaty patří mezi biosferické rezervace UNESCO. Pozitivním prvkem na Hornolidečsku pro ochranu přírody a krajiny je zpracovaná koncepce ochrany životního prostředí v jednotlivých obcích mikroregionu, která vznikla v návaznosti na projekt ochrany CHKO Beskydy. Na kvalitě ovzduší v mikroregionu se nejvíce podílejí výfukové plyny spojené se silniční dopravou a dále také zplodiny, které vznikají při spotřebě tuhých paliv k vytápění domácnosti. Trendem pro odstranění těchto dvou negativních faktorů spojených s ochranou ovzduší je využívání alternativních zdrojů energií. Také průmyslové aktivity ovlivňují životní prostředí a ovzduší samotného území MAS Hornolidečska. I když je v posledních letech monitorováno snížení emisního zatížení plynoucí z průmyslové činnosti a středních zdrojů znečištění a na území mikroregionu není lokalizován žádný zdroj, který by se podílel na znečišťování ovzduší, do značné míry kvalitu ovzduší ovlivňuje nedaleko vzdálený průmyslově zaměřený Vsetín. V mikroregionu jsou vyhlášeny dvě chráněné oblasti přirozené akumulace vod. Jedná se o CHOPAV Vsetínské vrchy a CHOPAV Beskydy. Na ochranu vod v mikroregionu má velmi pozitivní vliv vybudování splaškové kanalizace ve většině obcí. Projekt nese název Čistá řeka Bečva a byl ukončen v roce 2015. Vybudování kanalizace má velký vliv na zvýšení kvality podzemního i povrchového vodstva a navrácení tradičních druhů živočichů do původně znečištěných vod. (Strategie 2014-2020, © 2019)

5.2 Základní socioekonomická charakteristika území mikroregionu Hornolidečsko

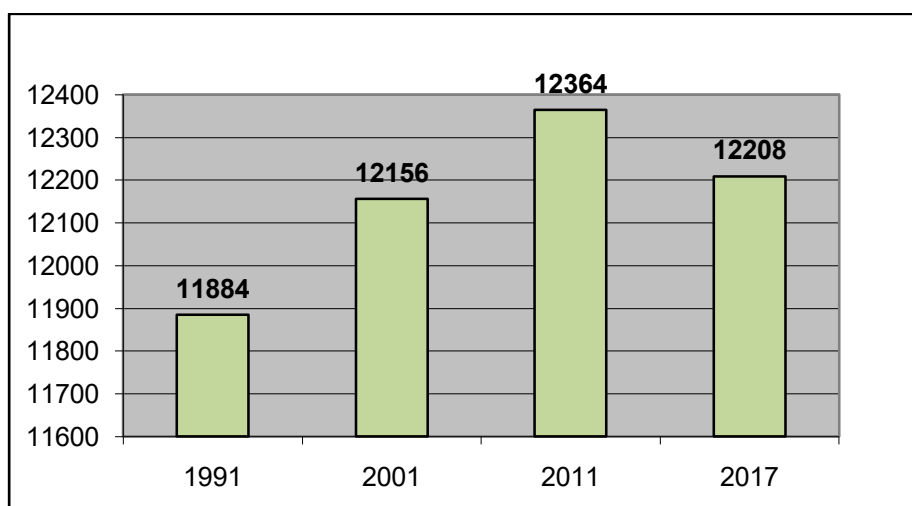
Tato kapitola diplomové práce je zaměřena na stručnou socioekonomickou charakteristiku mikroregionu. Je zde vymezena současná krajina, tedy vývoj počtu obyvatel a jeho věková struktura. Dále se kapitola věnuje typům sídel- především tedy druhému bydlení, hospodaření v zemědělství a ekologickým zemědělcům na Hornolidečsku. V poslední části jsou rozebrány půdně- kulturní komplexy krajiny. Socioekonomická analýza bude vyhodnocena pomocí SWOT analýzy. V této kapitole byly jednotlivé části zpracovány na základě dat ČSÚ, informačního portálu RISY, SLDB 2011 a na základě místního šetření.

5.2.1 Současná krajina- obyvatelstvo

Vývoj počtu obyvatel

Dle tabulky 1 a grafu 1, můžeme konstatovat, že počet obyvatel k 31. 12. 2017 v mikroregionu Hornolidečsko je celkem 12 208. V roce 2017 bylo nejpočetnější obcí Lidečko s 1802 obyvateli. Mezi nejvíce početné obce můžeme dále zařadit obce Francova Lhota (1591 obyvatel), Horní Lideč (1357 obyvatel) a Valašská Polanka s 1424 obyvateli. Do rozmezí mezi 500-900 obyvateli můžeme zařadit 8 obcí, mezi které patří: Lačnov, Střelná, Študlov, Lužná, Prlov, Pozdřechov, Leskovec a Ústí. Obce s počtem obyvatel menším než 500 jsou celkem 3, a to Valašská Senice, Seninka a Valašské Příkazy. Valašské Příkazy jsou co do počtu obyvatel nejmenší vesnicí mikroregionu. Co se týká vývoje počtu obyvatel, můžeme vidět, že mezi období let 1991 až 2001 měl počet obyvatel klesající charakter. Od roku 2001 do roku 2011 nastal menší nárůst, který však v dalších letech opět klesá. Když hodnoty mikroregionu srovnáme s vývojem počtu obyvatel za Zlínský kraj, je patrné že se vývoj příliš neliší. Ve Zlínském kraji má vývoj počtu obyvatel rovněž klesající charakter. Důvodem klesajícího počtu obyvatel je především nízká porodnost a stárnoucí obyvatelstvo.

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel na Hornolidečsku ve vybraných letech

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka 1 Vývoj počtu obyvatel v obcích Hornolidečska ve vybraných letech

Obec	1991	2001	2011	2017
Francova Lhota	1628	1629	1596	1591
Horní Lideč	1291	1385	1430	1357
Lačnov	887	891	873	866
Leskovec	641	667	671	661
Lidečko	1786	1829	1831	1802
Lužná	551	553	612	609
Pozděchov	575	577	558	595
Prlov	540	539	538	533
Seninka	328	314	330	308
Střelná	625	620	618	587
Študlov	503	517	511	507
Ústí	542	602	639	624
Valašská Polanka	1257	1315	1384	1424
Valašská Senice	507	484	479	444
Valašské Příkazy	223	234	294	300
Hornolidečsko	11884	12156	12364	12208
Zlínský kraj	598110	594 060	589030	583 056

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Věková struktura

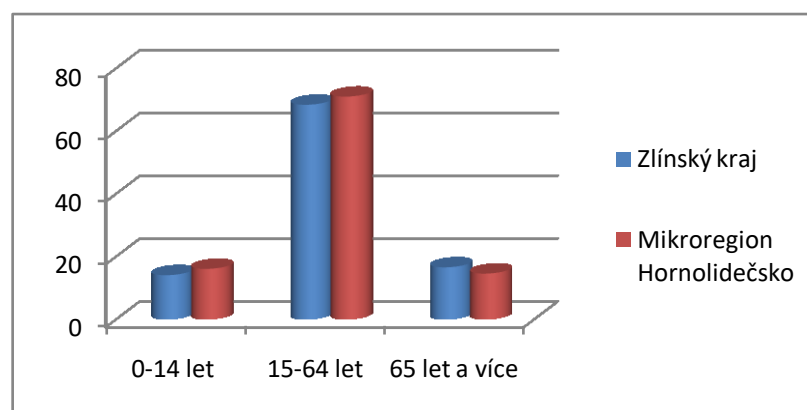
Z tabulek v příloze I a II je patrný nárůst počtu obyvatel nad 65 let. V tabulkách je porovnán rok 2011 a 2017. Můžeme vidět, že index staří, který představuje poměr počtu obyvatel ve věku nad 65 let a obyvatel ve věku 0-14 let vynásobený stem, dosahuje v roce 2017 hodnoty 112,6. V roce 2011 měl index stáří hodnotu 90,1. Tento trend stárnutí obyvatelstva se netýká však pouze mikroregionu Hornolidečsko, ale opět i celého Zlínského kraje, kde můžeme rovněž pozorovat procentuální nárůst počtu obyvatel nad 65 let. Z přílohy P1 můžeme dále zjistit, že obcí s nejvíce stárnoucím obyvatelstvem je obec Valašská Senice, kdy index stáří dosahuje hodnoty 176,8. Naopak obcí s nejméně stárnoucím obyvatelstvem je v roce 2017 obec Valašské Příkazy. Pro srovnání, v roce 2011 byl obcí s nejstarším obyvatelstvem Pozděchov (143,7) a nejméně stárnoucí obyvatelstvo bylo stejně jako v roce 2017 v obci Valašské Příkazy.

Co se týká porovnání jednotlivých věkových zastoupení, nejpočetnější je kategorie 15-64 let, tedy ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Jak můžeme vidět v grafu 3 v mikroregionu Hornolidečsko je v roce 2017 procentuální podíl tohoto obyvatelstva větší, než celkově ve Zlínském kraji. Z grafu 2 můžeme zjistit, že tomu tak bylo i v roce 2011, takže se jedná o

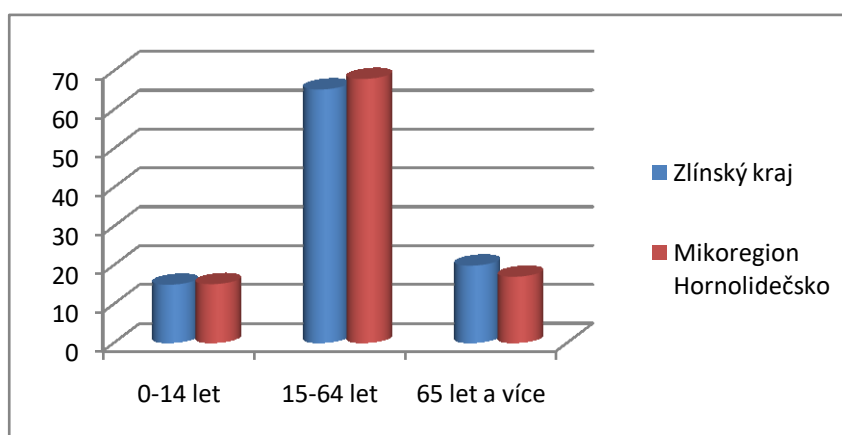
dlouhodobější trend. Hodnoty pro skupinu obyvatel 0-14 let se jak na Hornolidečsku, tak v celém Zlínském kraji pohybují na zhruba stejné úrovni. Skupina obyvatel ve věku nad 65 let je ve Zlínském kraji zastoupena více, než v mikroregionu Hornolidečsko. Z grafu 3 vyplývá, že skupina obyvatel 0-14 let je v roce 2017 méně zastoupena než skupina obyvatel 65 let a více. Tento trend stárnutí obyvatelstva by bylo dobré do budoucna změnit pomocí nástrojů rozvoje venkovských regionů.

Graf 2 Věková struktura na Hornolidečsku v porovnání se Zlínským krajem v roce 2011

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 3 Věková struktura Hornolidečska v porovnání se Zlínským krajem v roce 2017

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

5.2.2 Půdorysné typy sídel

Pro účel diplomové práce, je v této oblasti zpracována tabulka 2 zaznamenávající počet domů či bytů určených k druhému bydlení. Druhé bydlení je většinou využíváno vlastníkem k rekreačním účelům, chataření a chalupaření, ale lze ho využít i k rozvoji cestovního ruchu, v našem případě agroturismu. V současné době se agroturistice věnují na Hornolidečsku pouze dva subjekty. Na základě SLDB v roce 2011 bylo zjištěno, že z celkového počtu domů 3783 je využíváno jako druhé bydlení právě 434 objektů. To tvoří 11,5 % z celkového počtu. Největší množství objektů sloužících k tzv. druhému bydlení se nachází v obci Lužná. Z místního šetření vyplynulo, že je to především z důvodu blízkého lyžařského vleku. V tomto případě se však jedná o sezónní záležitost a po zbytek roku mohou ubytování využívat turisté. Mezi další obce, kde se nachází velký podíl těchto ubytovacích zařízení a chat patří Francova Lhota, Pozděchov, Valašská Polanka, Valašská Senice, Lidečko a Střelná. Pouze jeden subjekt sloužící k rekreaci je v obci Valašské Příkazy, kdy z místního šetření vyplynulo, že se jedná o ubytovnu především pro dělníky, kteří do regionu přicházejí za prací.

Tabulka 2 Druhé bydlení na Hornolidečsku dle dat z roku 2011

Obec	Domy celkem	Druhé bydlení (rekreace)	Podíl v %
Francova Lhota	506	56	11,1
Horní Lideč	333	7	2,1
Lačnov	268	19	7,1
Leskovec	217	30	13,8
Lidečko	495	43	8,7
Lužná	254	65	25,6
Pozděchov	221	47	21,3
Prlov	167	27	16,2
Seninka	106	13	12,3
Střelná	204	31	15,2
Študlov	159	10	6,3
Ústí	195	11	5,6
Valašská Polanka	399	38	9,5
Valašská Senice	182	36	19,8
Valašské Příkazy	77	1	1,3
Hornolidečsko	3783	434	11,5

Zdroj: SLDB 2011, vlastní zpracování

5.2.3 Ekonomické aktivity a zemědělství

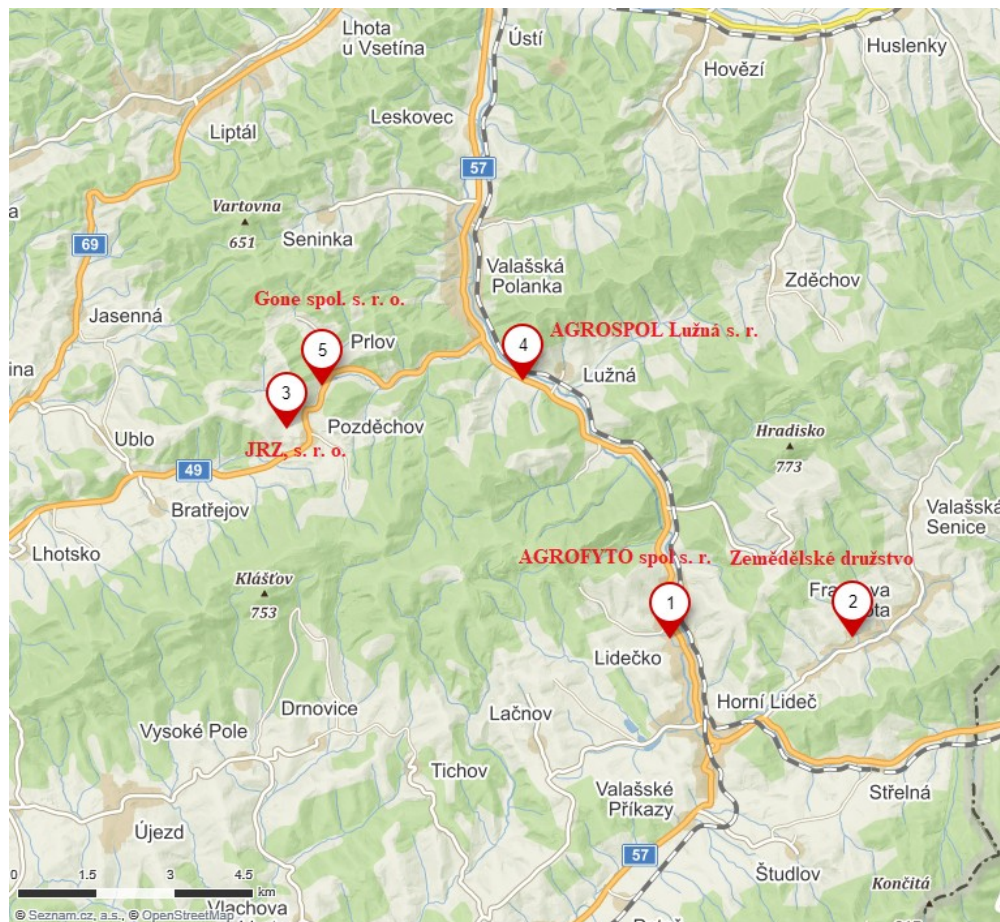
V mikroregionu Hornolidečsko má zemědělství nezastupitelný význam a dlouholetou tradici. Louky a pastviny, které na tomto území převládají, jsou vhodné především pro chov skotu či ovcí. Jelikož je zemědělství regionu z velké části ovlivňováno specifickými klimatickými a půdními podmínkami, jež stěžují pěstování velké části druhů zemědělských plodin, je dominantní spíše chov hospodářských zvířat. O údržbu krajiny a její péči se starají místní zemědělské podniky. Typické je pro region i pěstování ovocných stromů a s tím spojené ovocnářství. Především je to pak výroba lihovin formou pěstitelského pálení. (Strategie 2014-2020, © 2019) V příloze III můžeme vidět, že na Hornolidečsku v oblasti zemědělství pracují téměř 3 % z celkových 47,1 % ekonomicky aktivních obyvatel.

V oblasti ekologického zemědělství hospodaří celkem 18 subjektů. Jedná se o 1 subjekt sbírající volně rostoucí rostliny, 4 výrobce bio potravin a 13 certifikovaných ekologických zemědělců. Mezi největší ekologické zemědělské podniky dle výměry zemědělské půdy řadíme:

- Zemědělské družstvo Francova Lhota,
- AGROFYTO spol s. r. o. v Lidečku,
- JRZ, s. r. o. v Pozdětchově,
- AGROSPOL Lužná s. r. o.,
- Gone spol. s. r. o. v Prlově.

V příloze IV nalezneme seznam všech ekologicky hospodařících subjektů v mikroregionu Hornolidečsko a předmět jejich činnosti.

Obrázek 1 Mapa největších ekologických zemědělských podniků v mikroregionu Hornolidečsko

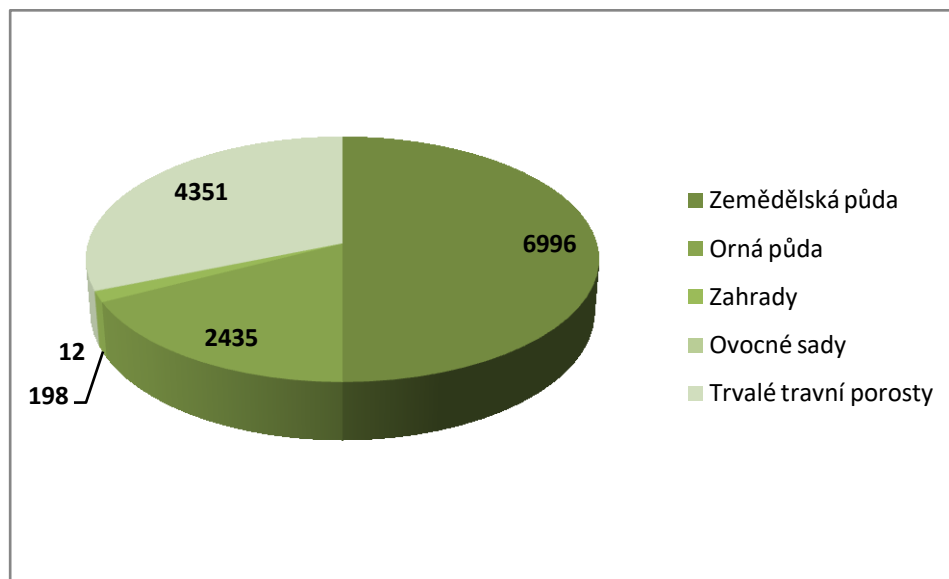
Zdroj: vlastní zpracování na základě podkladových zdrojů z mapy.cz

5.2.4 Půdně-kulturní komplexy krajiny

Typy půd

Zemědělský půdní fond se v mikroregionu rozkládá na území 69,96 km². Jak můžeme vidět v tabulce přílohy III, podíl zemědělské půdy na celkové výměře tvoří 41 %. Největší plochu zemědělské půdy zabírají trvalé travní porosty 4351 ha. Na ornou půdu připadá 2435 ha, zahrady zaujímají 198 ha a ovocné sady pouze 12 ha území. O čemž se můžeme přesvědčit i z grafu níže. Z přílohy III můžeme dále vyčíst, že největší rozloha zemědělské půdy byla naměřena v obcích Francova Lhota (982 ha), Lidečko (802 ha) a Lačnov (723 ha). Naopak nejmenší výměru zemědělské půdy mají obce Valašské Příkazy (130 ha) a Ústí (139 ha).

Graf 4 Typy zemědělské půdy Hornolidečska

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Evropsky významné lokality

Soustavy chráněných území evropského významu Natura 2000 se nacházejí v obcích Lidečko a Pozděchov. Dle plošné rozlohy evropsky významných lokalit se zde jedná o velmi malé lokality převážně regionálního významu, jejichž předmětem je ochrana teritorií vzácných živočichů. V tabulce 4 jsou zaznamenány evropsky významné lokality na Hornolidečsku a důvody ochrany území.

Tabulka 3 Evropsky významné lokality na Hornolidečsku

Obec	Lokalita	Důvod ochrany	Rozloha oblasti (ha)
Lidečko	Kopec	Regionálně významná letní kolonie Netopýra velkého	0,03
Pozděchov	kostel	Regionálně významná letní kolonie Vrápence malého	0,6
Pozděchov	Pozděchov	Významná lokalita Vrkoče útlého	0,36

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

5.2.5 Kultura a tradice

Oblast Hornolidečska je bohatá na historii, která vychází z dávného osídlení tohoto regionu. Dnes se zde zachovává spousta tradic a lidových obyčejů často spojených s křesťanskou vírou. Na samotném začátku roku si lidé na Hornolidečsku připomínají památku tří králů, kteří procházejí obcemi a při zpěvu známé koledy vybírají od obyvatel příspěvky, které jsou rozdělovány potřebným prostřednictvím charity. V únoru je v mnoha obcích v mikroregionu možné potkat fašankový průvod masek s tzv. pochováváním basy, který představuje začátek postu před velikonočními svátky. Před Velikonocemi vrcholí příprava na tyto svátky jara a v mnoha obcích jsou pořádány akce, při kterých je možné vidět a zkusit valašské tradice a zvyky, jako barvení kraslic či pletení pomlázek. Na velikonoční pondělí se obce hemží koledníky všech věkových, kteří navštěvují své příbuzné a známé. V měsíci květnu je v mnoha obcích vidět vztyčené májky, u kterých se setkávají příbuzní, sousedé či všichni obyvatelé obce, aby přivítali jaro. V létě začínají v obcích hody a poutě. Konec léta se spojuje s oslavou dožínek, jejichž tradice se obnovila a dnes jsou slaveny téměř ve všech obcích Hornolidečska. Začátek zimy v prosinci je spojen se svátkem sv. Mikuláše. V obcích Hornolidečska je tento svátek slaven velmi netradičně. Znamý čert a Mikuláš zde místo anděla má za sebou celý průvod masek. Tento průvod masek obchází obce dva nebo tři dny dům po domě a Mikuláš rozdává dětem sladkosti. V době adventní probíhá v obcích celá řada posezení a besed, adventních koncertů, kde jsou představovány valašské vánoční tradice a dětem je předávána celá řada zvyků a obyčejů, které se předávají z generace na generaci. Po celý rok se v obcích koná ještě mnoho akcí, na kterých povětšinou vystupují hudební a folklorní soubory, kterých je na území Hornolidečska mnoho. Vztah k tradicím je pěstován především u mládeže, která je nositelem tradic do budoucna. Mezi nejstarší soubory patří soubor z Lačnova, jehož historie se datuje od roku 1894 a je více než stoletá. Znamá je i dechová hudba Lidečanka, která funguje od roku 1921. Dechová hudba dále existuje v obcích Lužná, Střelná či Študlov. Typický valašský soubor, jinak nazývaný cimbálová muzika funguje v Horní Lidči a ve Valašské Polance. Kromě hudebních souborů zde existují i soubory folklorní jako soubor Valášek z Horní Lidče nebo soubor Polančan z Valašské Polanky. Vystoupení místních kapel a souborů je možné vidět při každé větší kulturní akci, konající se na území Hornolidečska. Nejznámější je Festival dechových hudeb, který se koná každoročně v Lidečku nebo mezinárodní folklorní festival konaný v Horní Lidči. (Zajímavosti regionu, © 2019)

6 ANALÝZA A HODNOCENÍ ROZVOJE EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ NA HORNOLIDEČSKU

Pro zpracování analýzy rozvoje ekologického zemědělství v mikroregionu Hornolidečsko byly provedeny tři rozhovory s místními aktéry ekologického zemědělství. Tedy se zástupcem místní akční skupiny, se zástupcem ekologicky hospodařící firmy a se zástupcem zahrádkářského sdružení. Respondenti byli vybráni na základě toho, že každý z nich svou činností ovlivňuje ekologické zemědělství v mikroregionu Hornolidečsko jiným způsobem. Rozhovory probíhaly na základě elektronické a telefonické komunikace v průběhu měsíce března 2019, kdy respondentům byly zaslány otázky a po domluvě ponechán čas na odpověď po dobu 14 kalendářních dnů. Se zástupcem ekologicky hospodařící firmy byl rozhovor proveden pro doplnění informací ještě telefonicky. Část rozhovoru byla zaměřena na zhodnocení podmínek a možností v současném ekologickém zemědělství, případně na jeho nedostatky. Dále byl v rozhovorech prostor pro zhodnocení programového období 2014-2020 a vyjádření se k novému programovému období 2021-2027. Otázky směřovaly i ke zhodnocení legislativy, týkající se ekologického zemědělství. Pro zástupce ekologicky hospodařící firmy byla zvlášť vymezena otázka týkající se produkce, distribuce a rentability prodeje ekologických či bio výrobků.

6.1 Rozhovory s aktéry ekologického zemědělství

Zhodnoťte současné podmínky a možnosti činnosti v ekologickém zemědělství, zároveň představte přednosti a nedostatky současného stavu ekologického zemědělství v ČR a ve Vaší oblasti.

Ekologické hospodaření je dle zástupce ekologického podniku zemědělství, kterému se věnovali naši předci, jen jsme obohaceni o zkušenosti z praxe, ze škol, jsou nové stroje a nové technologie. Jeho přednost vidí v dnešní době právě v tom, že stejně tak hospodařili naši předci a tudíž ekologičtí zemědělci udržují tradici. Manažer MAS vidí výhodu ekologického zemědělství v tom, že projekty týkající se ekologického zemědělství nebo agroturistiky mohou pomoci rozvoji celého regionu. Ekologické zemědělství je zahrnováno do Strategického plánu rozvoje území, na jehož realizaci získává MAS Hornolidečska finance z EU případně ze státních zdrojů, které následně rozdělují mezi obce, podnikatele a neziskové organizace pro realizaci projektů. Místní ekologické zemědělské podniky mají vedoucí postavení v oblasti péče o krajinu a její údržbu.

Nedostatky vidí aktéři zejména v podmínkách od EU. Dotace v EU nejsou přerozdělovány stejnou měrou a v současné době jsou dotace pro ekologické zemědělství nutností. Avšak české ekologické zemědělství dle aktérů nemá šanci konkurovat dovozu. Dalším problémem je myšlení, ekologických potravin se snaží zemědělci produkovat stále více, aby byly tyto výrobky a potraviny blíže dostupné lidem. V konečném důsledku mnoho lidí o tuto produkci nemá zájem, protože se vše doveze levnější z konvekčního zemědělství.

Jakou měrou a jakým způsobem využíváte finanční podporu ať už ze strany státu nebo EU v nynějším programovém období 2014-2020 k rozvoji Vašeho podnikání v ekologickém zemědělství?

Jak už bylo zmíněno, MAS Hornolidečska má ve své Strategii rozvoje území jednu z oblastí podpory i ekologické zemědělství. V rámci této podpory poskytuje dotace a poradenství zemědělským podnikům a drobným zemědělcům na podporu a rozvoj podnikání. Podpora je směřována jak na modernizaci technologického vybavení a nákup strojů, tak na modernizaci zemědělských staveb a pastevních ploch. Ekologické zemědělství by dle zástupce zemědělského podniku a zástupce spolku zahrádkářů nemohlo v dnešní době bez dotačního systému fungovat. Lze tedy říci, že dotace jsou v tomto směru využívány hojnou měrou.

Na základě Vašich současných znalostí uveďte, jaké výhody a nevýhody bude mít podpora ekologického zemědělství v následujícím programovém období pro léta 2021-2027?

V současné době to nelze jednoznačně říci, netuší to ani aktéři ze SIZF, mluví se teď o tzv. přechodném období, neboť se ještě neznají přesná pravidla. Stejnou odpověď uvedl i manažer MAS Hornolidečsko, který se věnuje dotacím pro mikroregion. Uvedl, že mikroregion zatím nemá ani zpracovanou strategii pro toto období. Zástupce svazu zahrádkářů se vyjádřil, že o podpoře z dotací v rámci EU a ČR nemá moc přehled a proto existuje spolupráce v rámci místní akční skupiny, kde vždy mohou přijít pro radu týkající se této oblasti. Ale všichni aktéři se shodují na tom, že význam ekologického zemědělství bude narůstat.

Nacházejí se v zákonech a nařízeních spojených s ekologickým zemědělstvím nějaké oblasti, které jsou pro Vás obtížně pochopitelné? Pokud ano, zdůvodněte proč.

Všichni aktéři byli konzistentní v odpovědi, že oblasti v zákonech pro ně nejsou špatně pochopitelné. Především hlavně z toho důvodu, že existuje poradenství a v rámci ekologické

kého svazu jsou seznamováni vždy s plánovanými změnami v legislativě ČR. Ekologický svaz také seznamuje členy s nařízeními a legislativou EU. Zástupce ekologických zemědělců uvedl, že někdy může být orientace v legislativě problémem pro nově začínající podnikatele v ekologickém zemědělství, ale i oni mohou využít poradenství v rámci svazu. Občas se stává, že nějaký zákon či nařízení není sladěn s jiným předpisem.

Uvedte, zdali v současných zákonech a nařízeních existují části, které omezují rozvoj ekologického zemědělství, a sdělte, jak se to projevuje v praxi ve Vaší oblasti.

Aktéři se shodli, že ano. Jedná se o kompenzaci zvýšených vstupních nákladů na zemědělskou půdu. Ty jsou však předmětem daně z příjmu a tak se jedná o složitý byrokratický systém. Dále může být někdy problémem v rozvoji ekologického zemědělství to, že se území Hornolidečska nachází v CHKO, které je zvláště chráněno zákonem o ochraně krajiny a přírody. Některé projekty tímto zákonem mohou být značně omezeny. Na druhou stranu musíme chápat, že se nacházíme v CHKO a měli bychom to respektovat, protože se jedná o silnou stránku našeho mikroregionu.

Zhodnoňte míru zájmu o produkty ekologického zemědělství ve Vaší oblasti, v ČR a dalších zemích EU, do kterých vyvážíte Vaše výrobky? Jakým způsobem realizujete prodej, resp. distribuci Vašich produktů ve Vaší oblasti nebo i mimo ni? Jak by Vám mohl v rozvoji vaší produkce pomoci stát, KEZ, popřípadě mikroregion či obec? Rozhodněte a zdůvodněte, zdali jste přesvědčeni, že bez veřejné podpory by podnikání v ekologickém zemědělství v ČR, resp. ve Vaší oblasti, nebylo možné.

Tato otázka byla položena především zástupci ekologického podniku, ten se k ní vyjádřil následovně. Zájem o ekologickou produkci mají více obyvatelé měst. Místní obyvatelé také výrobky nakupují, ale dle zástupce je to spíše pro to, že to berou jako domácí tradiční produkci a nekupují produkty jen kvůli označení bio. Produkci od podniku odebírají i některé okolní firmy. Podnik však zatím neprodukuje do zahraničí. Svoji produkci jsou schopni prodat na místním trhu. Distribuce je zajišťována formou osobního odběru. Pokud by měl stát zájem pomoci v rozvoji ekologické produkce a ekologického zemědělství, mohlo by to být formou jako v některých jiných zemích EU, kde bývá ve státních institucích (školy, nemocnice, úřady, domovy) stanoven povinný podíl odběru regionálních či biopotravin.

6.2 Vyhodnocení rozhovorů

První otázka byla mířena na současný stav ekologického zemědělství v mikroregionu a na jeho přednosti a nedostatky. Jako přednost uvedli respondenti především to, že se jedná o tradiční způsob hospodaření, který je však obohacen o zkušenosti z praxe a pracuje s novými modernějšími technologiemi. Stále tento typ zemědělství považují však za jisté udržování tradice, což je důležité pro zachování hodnot regionu. Dále je za přednost EZ považováno jeho zahrnutí do Strategického plánu mikroregionu. MAS Hornolidečska získává finance na jeho realizaci a finance jsou pak přerozdělovány i místním ekologickým zemědělským podnikům, které mají výsadní postavení v oblasti péče o přírodu a krajinu na Hornolidečsku. Nedostatky EZ v současné době pak vidí aktéři zejména v podmínkách EU, kdy se zmiňují, že dotace v EU nejsou v oblasti EZ přerozdělovány stejnou měrou a je pak velmi složité konkurovat dovozu. Složitě je zároveň konkurovat i konvekčnímu zemědělství, které má levnější produkci. Co se týká EZ v programovém období 2021- 2027 nebyli respondenti příliš sdílní, jelikož se zatím hovoří jen o přechodném období a samy ještě netuší, co očekávat. Další otázka byla směřována na to, jakou měrou jsou dotace využívány, kdy se aktéři shodli, že hojnou měrou a bez dotací by v nynější době nemohlo EZ fungovat. Část rozhovoru byla věnována legislativě této oblasti. Zde byly odpovědi konzistentní. Respondenti se shodli, že se v zákonech orientují a nejsou pro ně obtížně pochopitelné, především díky efektivní spolupráci v rámci ekologického svazu. Co se týká, těch částí zákona, které EZ nějakým způsobem omezují, bylo zmíněno, že někdy se naskytou problémy související se zákonem o ochraně krajiny a přírody, jelikož se území mikroregionu nachází na území CHKO. To však bývá dle aktérů z jejich strany respektováno, protože považují umístění regionu v této oblasti za přínosné a zároveň za silnou stránku regionu. Poslední otázka rozhovoru byla kladena zástupci ekologicky hospodařícího podniku, kdy měl zhodnotit míru zájmu o ekologické produkty, dále popsat realizaci prodeje těchto produktů a vymezit jakým způsobem by mohl být v rozvoji jejich ekologické produkce nápomocen KEZ, mikroregion nebo obec, ve které se ekologický podnik nachází. Zástupce podniku hospodařícího v EZ, se k otázce vyjádřil tak, že zájem o bio produkty mají spíše lidé z měst. Místní obyvatelé jejich produkty také nakupují, ale dle zástupce nekupují produkt kvůli značce „bio“, ale spíše jako produkt domácí, tradiční. Část produkce odebírají i okolní firmy, do zahraničí prozatím nevyvázejí. Podpora ze strany státu, mikroregionu nebo obce, by mohla být dle zástupce vyjádřena stanovením určitého podílu povinného odběru regionálních či bio potravin například do škol, domovů či úřadů.

7 SWOT ANALÝZA

Tato část diplomové práce je věnována SWOT analýze, která se zaměřuje na ekologické zemědělství v mikroregionu Hornolidečsko. Podstatou analýzy je zjištění silných a slabých stránek oblasti EZ v mikroregionu, vymezení příležitostí a hrozeb, které by mohly rozvoj EZ zpomalit nebo znemožnit. SWOT analýza je vypracována na základě dat zjištěných ze základní fyzicko-geografické a socioekonomické analýzy, dále pak na základě odpovědí z rozhovorů s místními aktéry ekologického zemědělství na Hornolidečsku a také na základě místního šetření a vlastních poznatků.

	SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
V N I T Ř N Í P R O S T Ř E D Í	<ul style="list-style-type: none"> ▪ oblast CHKO- kvalitní životní prostředí ▪ vybudovaná splašková kanalizace Čistá Bečva ▪ přítomnost ekologicky hospodařících subjektů ▪ soustavy chráněných krajinných území Evropského významu Natura 2000 ▪ výskyt vzácné fauny a flory ▪ poměrně velký počet objektů druhého bydlení, které by mohly být využity k rekreaci v rámci agroturistiky ▪ využití přírodního prostředí a rázu krajiny k ekologickému zemědělství ▪ rozlehlý zemědělský půdní fond ▪ zachovávání přírodní krajiny a obnovování přirozeného charakteru území ▪ nevyužité zemědělské a zahrádkářské usedlosti 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ stárnoucí obyvatelstvo ▪ nízká porodnost ▪ nedostatečné využití území pro ekologické zemědělství ▪ snižování zájmu mladé generace na místních zvyklostech a tradicích ▪ snižování zájmu mladé generace o dlouholetou tradici místního zemědělství ▪ flyšové podloží, hrozící sesuvy půdy
	PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
V N Ě J Š Í P R O S T Ř E D Í	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozvoj agroturismu ▪ rozvoj ekologického zemědělství ▪ růst poptávky po ekologických a bio produktech ▪ využívání finanční podpory ze strany státu ▪ využívání finanční podpory ze strany EU ▪ podpora ekologické a bio produkce ze strany státu, obce, mikroregionu ▪ efektivní spolupráce aktérů EZ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vyšší ceny ekologických produktů, které nejsou akceptovány sociálně slabšími vrstvami obyvatel ▪ úpadek ekologického zemědělství ▪ nezájem o bio potraviny ▪ legislativa týkající se ochrany fauny a flory může být někdy překážkou ▪ dotační systém nastavený v EU ▪ rozšiřování konvekčního zemědělství

8 NÁVRH ŘEŠENÍ ROZVOJE EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V MIKROREGIONU HORNOLIDEČSKO

Na základě místního šetření, socioekonomické analýzy a analýzy a hodnocení ekologického zemědělství v mikroregionu Hornolidečsko pomocí metody rozhovorů s místními aktéry EZ byla vybrána jako návrh projektu Revitalizace ovocného sadu a Rekonstrukce budovy spolku zahrádkářů v obci Střelná.

8.1 Identifikační údaje projektu

1. část projektu

Tabulka 4 Identifikace 1. části projektu

Základní identifikace projektu	
Název projektu	Revitalizace ovocného sadu
Žadatel projektu	Obec Střelná
Místo realizace	katastr obce Střelná, parcela č. 701

Zdroj: vlastní zpracování

2. část projektu

Tabulka 5 Identifikace 2. části projektu

Základní identifikace projektu	
Název projektu	Rekonstrukce budovy spolku zahrádkářů
Žadatel projektu	Obec Střelná
Místo realizace	katastr obce Střelná č. p. 13

Zdroj: vlastní zpracování

8.2 Cíle projektu a jeho zdůvodnění

Na základě SWOT analýzy pro území mikroregionu Hornolidečsko a místního šetření byla zvolena pro projektovou část revitalizace ovocného sadu společně s rekonstrukcí budovy spolku zahrádkářů v obci Střelná. Návrh revitalizace ovocného sadu byl podán na základě místního šetření v obci, kdy bylo zjištěno, že se zde nachází sad s dožívajícími ovocnými stromy, který volá po obnově. Společně s revitalizací sadu, byla navržena rekonstrukce budovy místního spolku zahrádkářů, která slouží k výrobě povidel a sušení ovoce. Realizací první části tohoto projektu lze očekávat přínos pro současný stav biodiverzity dané oblasti, zachování tradice pěstování starých odrůd ovocných dřevin v sadech, které utváří rovněž typický krajinný ráz Beskyd. Druhá část projektu má za úkol podpořit místní výro-

bu ekologických produktů a rozšíření stávající nabídky bio potravin, popřípadě rozvoj agroturismu v mikroregionu.

8.2.1 Cíle projektu

Hlavním cílem projektu je ochrana a péče o přírodu a krajinu a propojení její produkční funkce s mimoprodukční funkcí. Dále posílení přirozené funkce krajiny a podpora místního ekologického zemědělství a trhu s bio produkty. Specifickým cílem je revitalizace a rozšíření funkční výsadby ovocných dřevin v zemědělské krajině. Dílčím cílem je pak provedení rekonstrukce a pořízení vybavení do budovy místních zahrádkářů sloužící k výrobě ovocných produktů.

8.3 Popis projektu

Projekt pro rozvoj ekologického zemědělství v mikroregionu Hornolidečsko bude rozčleněn na dvě části. První část se týká revitalizace ovocného sadu v obci Střelná. V návaznosti na tuto část bude zrekonstruována budova místních zahrádkářů a pořízeno vybavení sloužící k výrobě ovocných produktů v bio kvalitě.

8.3.1 Revitalizace ovocného sadu v obci Střelná

Revitalizace ovocného sadu bude zaměřena na obnovu a doplnění stávajícího starého ovocného sadu v obci Střelná. V územním plánu je sad veden jako lokální biocentrum pod číslem lokality 701. Projekt by měl především naplnit hlavní cíl a to propojení produkční funkce zemědělské krajiny s mimoprodukční, čímž je myšleno uchování genofondu ovocných dřevin, obnova a rozšíření krajinnotvorných prvků, zpomalení odtoku srážkové vody a vznik nových biotopů. V rámci projektu budou odstraněny náletové dřeviny, založeny nové vegetační prvky- výsadba ovocných dřevin a keřová výsadba původních dřevin. Dále budou vybudovány technické prvky k ochraně jednotlivých dřevin a bude zhotoveno útočiště pro plazy a jiné drobné živočichy. Součástí revitalizace bude dále ošetření původních dřevin. V sadu budou vysazeny tyto druhy: hrušeň, jabloň, líska, ořešák, slivoň, třešeň. Druhy stromů budou vybrány na základě přírodních podmínek lokality, zároveň bude brán v potaz sortiment starých druhů odrůd, které se v mikroregionu vyskytují a dobře prospívají. Jako útočiště plazů a jiných drobných živočichů bude vybudována kamenná zídka. Bude zde dvakrát ročně vysékán chodník v lučním prostoru, aby byl sad dobře přístupný ná-

vštevnikům. Celková údržba lučních porostů bude probíhat pomocí pastvy ovcí, jako tomu bylo doposud.

Obrázek 2 Současný stav ovocného sadu v obci Střelná

Zdroj: vlastní obrazová dokumentace

8.3.2 Rekonstrukce budovy spolku zahrádkářů

Druhá část projektu bude věnována rekonstrukci budovy spolku zahrádkářů v obci Střelná. Z místního šetření bylo zjištěno, že se v obci nachází budova, která má potenciál k výrobě bio produktů a ke zpracovávání plodů z již zrevitalizovaného ovocného sadu. Již nyní se v budově nachází vybavení k sušení ovoce a výrobě povidel či moštu. Toto zařízení je však zastaralé a není příliš využíváno veřejností. Rekonstrukce budovy bude zahrnovat kompletní rekonstrukci budovy a rozšíření nadstřešení, které by bylo využito ke krytí venkovního posezení.

Objekt bude obsahovat tyto prostory: podnikovou prodejnu, sklad, místnost vybavenou sušičkami pro sušení ovoce, místnost pro výrobu moštu a povidel, zasedací místnost pro místní sdružení zahrádkářů, sanitační místnost. Technologie, která bude pořízena: stacionární teplovzdušná sušárna, kotel na vaření povidel, drtič ovoce, lis na ovoce, balička bio produktů, pokladna s EET pro podnikovou prodejnu, informační technologie pro zasedací místnost.

Po rekonstrukci budova bude sloužit jako výrobní ovocných produktů v bio kvalitě. Bude sloužit k výrobě vlastních produktů z obecního sadu, které budou určeny k prodeji a ochutnání v podnikové prodejně. Dále bude možné si přivést vlastní ovoce, které zde bude možné zpracovat za poplatek.

Pro realizaci tohoto projektu bude nutné, aby obec zaměstnala minimálně tři pracovníky, a to prodavač/ prodavačka na podnikovou prodejnu a dva správce/ správkyne areálu, kteří budou zároveň zpracovávat ovoce.

Obrázek 3 Budova spolku zahrádkářů v obci Střelná

Zdroj: vlastní obrazová dokumentace

8.4 Časová analýza

Pro časovou analýzu projektu byla využita metoda CPM= Critical Path Method, neboli metoda kritické cesty. Metoda je definována jako metoda deterministická, protože doby všech činností jsou pevně dané a neuvažujeme o možnosti jejich změny. Pro každou činnost projektu odvozujeme 4 časové charakteristiky: nejdříve možný začátek provádění čin-

nosti, nejdříve možný konec provádění činnosti, nejpozději přípustný začátek provádění činnosti, nejpozději přípustný konec provádění činnosti.

Důležitý je i výpočet časových rezerv: rezerva celková= $TP_j - t_{ij} - TM_i$, rezerva volná= $TM_j - t_{ij} - TM_i$, rezerva nezávislá= $\max (TM_j - TP_i - t_{ij} / 0)$.

Metoda CPM byla řešena v programu WinQSB. Jako vstupní data byly do programu zadány jednotlivé činnosti daného projektu. Výstupem je poté tabulka a grafy, kde je možné vyčíst, které části projektu se nacházejí na kritické cestě, což znamená, že u nich není možnost žádné časové rezervy. Časová analýza byla zvlášť provedena pro Revitalizaci ovocného sadu a zvlášť pro Rekonstrukci budovy zahrádkářů.

8.4.1 Revitalizace ovocného sadu v obci Střelná

Doba trvání projektu: **33 týdnů**

Zahájení projektu: **11/2019**

Ukončení projektu: **07/2020**

Tabulka 6 Popis jednotlivých činností a doba jejich trvání- Revitalizace ovocného sadu

Činnost	Popis činnosti	Předcházející činnost	Doba trvání (týdny)
A	Zpracování žádosti o dotaci	x	3
B	Zpracování projektové dokumentace	A	5
C	Schválení projektu	A	3
D	Výběrové řízení na vhodného dodavatele	A	5
E	Zahájení revitalizace	D	5
F	Odstranění plánovaných dřevin	E	5
G	Provedení výsadby	D,E,F	6
H	Zhotovení kamenných zídek	G	3
I	Ukončení činnosti	H	2
J	Předložení závěrečné zprávy	I	2
K	Propagace	I	3
L	Slavnostní otevření	I, J, K	1

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky na Obrázku 4 je zřejmé, že doba trvání této projektové části je celkem 33 týdnů. Kritickou cestu tvoří A, D, E, F, G, H, I, K, L. V příloze V můžeme vidět kritickou cestu znázorněnou v grafu. U těchto činností se nemůžeme zpozdít, jinak se zpozdí celý projekt. Kritickou cestu tvoří nulové časové rezervy. Největší časovou rezervu má činnost C, kdy se můžeme zpozdít až o 27 týdnů. Druhou nejvyšší časovou rezervu má u projektové části

č. 1 činnost B, kde je možné se zpozdít o 25 týdnů. U činnosti J se můžeme zpozdít maximálně o 1 týden. Nejvyšší volnou časovou rezervu má činnost C a to 24 týdnů. Ukončení realizace této činnosti by mohlo být zpožděno o 24 týdnů, aniž by se zabránilo následujícím činnostem začít v realizaci co nejdříve možném termínu. Nejvyšší nezávislou časovou rezervu má rovněž činnost C. Tato rezerva znamená, že se ukončení činnosti může zpozdít o celkem 27 týdnů, i kdyby začala v nejpozději přípustném termínu.

Obrázek 4 Výpočet doby realizace projektu Revitalizace ovocného sadu prostřednictvím programu WinQSB

Activity	Activity time	Early Start	Early Finish	Late Start	Late Finish	Slack
Project	33					
A	3	0	3	0	3	0
B	5	3	8	28	33	25
C	3	3	6	30	33	27
D	5	3	8	3	8	0
E	5	8	13	8	13	0
F	5	13	18	13	18	0
G	6	18	24	18	24	0
H	3	24	27	24	27	0
I	2	27	29	27	29	0
J	2	29	31	30	32	1
K	3	29	32	29	32	0
L	1	32	33	32	33	0

Zdroj: vlastní zpracování

8.4.2 Rekonstrukce budovy spolku zahrádkářů

Doba trvání projektu: **38 týdnů**

Zahájení projektu: **01/2019**

Ukončení projektu: **10/2020**

Tabulka 7 Popis jednotlivých činností a doba jejich trvání- Rekonstrukce budovy zahrádkářů

Činnost	Popis činnosti	Předcházející činnost	Doba trvání (týdny)
A	Zpracování žádosti o dotaci	x	3
B	Zpracování projektové dokumentace	A	5
C	Vyřízení stavebního povolení	A	2
D	Schválení projektu	A	3
E	Výběrové řízení na vhodného dodavatele	D	6
F	Zahájení bouracích prací	B, C, D	4
G	Rekonstrukce a přestavba objektu	F	11
H	Objednání technologie (strojů)	G,F	1
I	Instalace technologie (strojů)	G, H	2
J	Ukončení činnosti	H, I	3
K	Kolaudace	J	3
L	Předložení závěrečné zprávy	K	2
M	Výběrové řízení na zaměstnance objektu	K	5
N	Propagace	K	1
O	Slavnostní otevření	L,M,N	1

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky na Obrázku 5 je zřejmé, že doba trvání projektu je 38 týdnů. Kritickou cestu tvoří A, B, F, G, H, I, J, K, M, O. V příloze V můžeme vidět kritickou cestu znázorněnou v grafu. U těchto činností není možné se zpozdít, jinak se zpozdí celý projekt. Kritickou cestu i zde tvoří nulové časové rezervy. Největší časovou rezervu má činnost E, zpozdít se zde můžeme o 26 týdnů. Druhou nejvyšší časovou rezervu má činnost N, kde se můžeme zpozdít o 4 týdny. U činnosti C a L se můžeme zpozdít o 3 týdny, u činnosti D pak pouze o 2 týdny, aniž by se změnila celková délka projektu. Nejvyšší volnou časovou rezervu má činnost E a to 20 týdnů. Ukončení realizace této činnosti by mohlo být zpožděno o 20 týdnů, aniž by se zabránilo následujícím činnostem v jejich realizaci v co nejdříve možném termínu. Nejvyšší nezávislou časovou rezervu má také činnost E. Nezávislá rezerva znamená, že ukončení činnosti se může zpozdít o 26 týdnů, i kdyby činnost začala v nejpozději přípustném termínu.

Obrázek 5 Výpočet doby realizace projektu Rekonstrukce budovy zahrádkářů prostřednictvím programu WinQSB

Activity	Activity time	Early Start	Early Finish	Late Start	Late Finish	Slack
Project	38					
A	3	0	3	0	3	0
B	5	3	8	3	8	0
C	2	3	5	6	8	3
D	3	3	6	5	8	2
E	6	6	12	32	38	26
F	4	8	12	8	12	0
G	11	12	23	12	23	0
H	1	23	24	23	24	0
I	2	24	26	24	26	0
J	3	26	29	26	29	0
K	3	29	32	29	32	0
L	2	32	34	35	37	3
M	5	32	37	32	37	0
N	1	32	33	36	37	4
O	1	37	38	37	38	0

Zdroj: vlastní zpracování

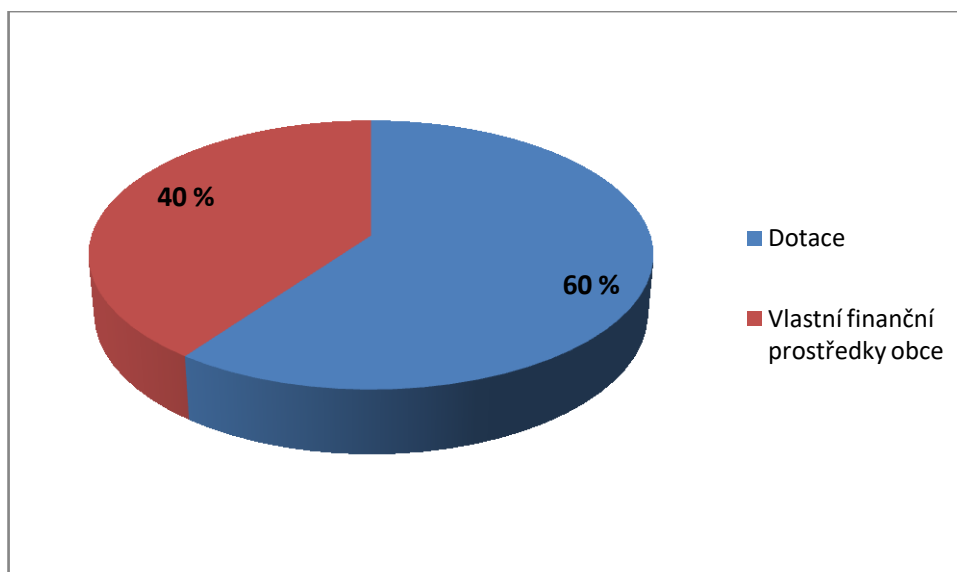
8.5 Finanční analýza

Finanční analýza je rovněž vypracována pro každou část projektu zvlášť. Pro každou část projektu jsou vymezeny zdroje financování, které jsou vyznačeny v grafu. V tabulkách jsou pak rozepsány jednotlivé rozpočtové položky investice. Jedná se pouze o modelový příklad rozpočtu projektu, náklady byly stanoveny pouze odhadem a ve skutečnosti se mohou lišit například z důvodu výběru nejvhodnějšího dodavatele pro projekt.

8.5.1 Revitalizace ovocného sadu v obci Střelná

První část projektu, tedy Revitalizace ovocného sadu bude financována z Operačního programu ŽP pro programové období 2014-2020. Výzva je pod prioritní osou Ochrana a péče o přírodu a krajinu. Poskytovatelem dotace je ministerstvo životního prostředí, konkrétně Státní fond ŽP České republiky. Z dotace bude financováno 60 % z celkových způsobilých výdajů, zbylých 40 % výdajů bude hrazeno z rozpočtu obce, jak je patrné z grafu 5 níže.

Graf 5 Financování projektu: Revitalizace ovocného sadu

Zdroj: vlastní zpracování

Celkové náklady na projekt se odhadem vyšplhaly na 1 291 tis. Kč. Největší položku v modelovém příkladu tvoří právě realizace projektu, do které je zahrnuta úprava terénu, pročištění a ošetření stávajících dřevin a samozřejmostí je výsadba nových dřevin a keřů. Realizace představuje částku 600 tis. Kč a 50 tis. Kč bude vynaloženo na nákup dřevin k výsadbě. Druhou nejvyšší položku pak představuje následná tříletá péče o sad, a to ve výši 500 tis. Kč. Následná péče o sad po dobu tří let je plně uznatelným nákladem dotace. Další nezbytnou položkou návrhu rozpočtu je vybudování suché kamenné zídky, částka 100 tis. Kč zahrnuje stavební práce i materiál. Nezbytnou součástí jsou rovněž projektová dokumentace a studie v celkové částce 41 tis. Kč.

Tabulka 8 Modelový příklad rozpočtu k projektu: Revitalizace ovocného sadu

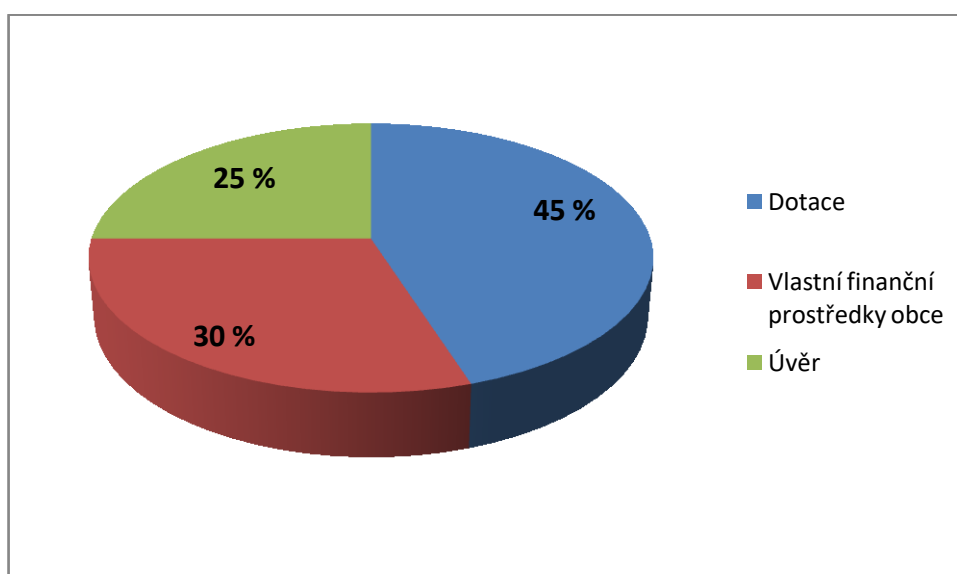
Rozpočtová položka	Částka (v tis. Kč)
Projektová dokumentace	39
Studie a biologické posouzení	2
Nákup dřevin	50
Realizace (úpravy terénu, ošetření stávajících dřevin, výsadba nových dřevin)	600
Vybudování kamenné zídky	100
Následná tříletá péče o sad	500
CELKEM NÁKLADY	1 291

Zdroj: vlastní zpracování

8.5.2 Rekonstrukce budovy spolku zahrádkářů

Pro tuto část projektu byl vybrán jako zdroj financování Program rozvoje venkova pro období 2014-2020, konkrétně opatření M06 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti. Jedná se o zdroj ze Státního intervenčního zemědělského fondu. Z dotace může být financováno až 45 % celkových nákladů. Zbývající část bude obec hradit ze 30 % svého rozpočtu a 25 % bude hrazeno z úvěru, jak je patrné z grafu níže.

Graf 6 Podíl na financování projektu: Rekonstrukce budovy spolku zahrádkářů

Zdroj: vlastní zpracování

Náklady na rekonstrukci objektu, včetně vybudování venkovního posezení a dále pořízení strojů ke zpracovávání ovoce (stacionární teplovzdušná sušárna, kotel na vaření povidel, drtič ovoce, lis na ovoce, balička bio produktů) činí dohromady 2 200 tis. Kč. Ostatní náklady zahrnují zpracování projektové dokumentace, projektové dokumentace, vybavení podnikové prodejny včetně pokladny se systémem EET a vybavení kanceláře pro členy místního zahrádkářského spolku činí 215 tis Kč. Celkové odhadované náklady na tuto část projektu jsou vykalkulovány na 2 415 tis. Kč.

Tabulka 9 Modelový příklad rozpočtu k projektu: Rekonstrukce budovy spolku zahrádkářů

Rozpočtová položka	Částka v (tis. Kč)
Projektová dokumentace	100
Stavební povolení	15
Rekonstrukce (stavební práce)	1 700
Vybavení (stroje k výrobě ovocných produktů)	500
Vybavení podnikové prodejny a kanceláře	100
CELKEM NÁKLADY	2 415

Zdroj: vlastní zpracování

8.6 Riziková analýza

Realizace a celý průběh projektu může být ovlivněn několika nepříznivými situacemi, které mohou nastat a mohou mít na celý projekt negativní dopad. Rizika můžeme rozdělit do třech kategorií:

8.6.1 Projektová rizika

Nedodržení termínu

Mezi hrozící projektová rizika řadíme například nedodržení termínů. K nedodržení termínů může dojít například z důvodu nedodržení termínu stavby nebo z důvodu špatné komunikace mezi vedením projektu a stavební firmou. Tomuto riziku lze však předcházet pomocí zpracování kvalitní časové analýzy a zaměstnáním kvalitního manažera projektu.

Zahrnutí nezpůsobilých výdajů

Jedná se o výdaje, které nemohou být dotací podporovány. Tomuto riziku se však lze bránit řádným nastudováním obecné i specifické části výzvy.

8.6.2 Finanční rizika

Neplánované výdaje

Toto riziko může souviset například s poskytnutím nižšího procenta dotačních prostředků, než bylo plánováno. Dále zde můžeme zahrnout úplné nepřidělení dotace z důvodu nedostatečného plnění podmínek nebo z důvodu velkého množství žadatelů o dotaci. Tomuto riziku lze opět předejít zajištěním solidního projektového manažera. Nebo s touto situací bude firma počítat a bude schopna zajistit případně financování neplánovaných výdajů z jiných zdrojů.

Neschopnost hradit závazky a splácet úvěr

Může nastat situace, kdy je třeba investici z části financovat úvěrem. Především se jedná o části investice, kterou nelze financovat z dotace. Někdy může nastat situace, kdy obec nebude moci úvěr splácet. Prevencí proti tomuto riziku je tvorba rezerv a pojištění v případě neschopnosti splácet. Toto riziko chápeme jako nejzávažnější.

8.6.3 Provozní rizika

Nepřízeň počasí

Toto riziko většinou představuje prodloužení doby trvání projektu. Nemůžeme mu však předcházet a bránit se proti němu lze jen přizpůsobením projektu situaci, která nastane.

Nedostatečná publicita projektu

Jedná se o nedostatečnou informovanost občanů a okolí o novém projektu, který vznikl. Tomuto riziku lze však jednoduše předcházet využíváním různých druhů propagačních materiálů.

Nepravidelný odbyt produktů

Toto riziko představuje situaci, kdy může být o produkci malý zájem a bude se vyrábět příliš mnoho nebo naopak bude velký zájem, ale malá produkce, tím pádem nebude zákazníkům co nabídnout. Návrhem řešení je například sestavení kvalitního plánu řízení zásob pro podnikovou prodejnu.

ZÁVĚR

Základem diplomové práce bylo zdůraznit významnost ekologického zemědělství, především jako nástroje rozvoje venkovských regionů. Ekologické zemědělství podporuje hospodaření, které je šetrné k životnímu prostředí, udržuje estetičnost krajiny, ale může být pro region přínosem i z ekonomického pohledu.

Naplnění cíle práce bylo dosaženo prostřednictvím metod výzkumu rozvoje ekologického zemědělství v mikroregionu Hornolidečsko včetně rozhovorů s aktéry EZ. Bylo zjištěno, že silnou stránkou mikroregionu je rozlehlý zemědělský půdní fond, dále zachovalé přírodní podmínky především z důvodu území CHKO, ráz krajiny a příhodné prostředí pro ekologické zemědělství. Dále bylo zjištěno, že se zde vyskytují nevyužité zahrádkářské a zemědělské usedlosti, které by mohly být využity k rozvoji ekologické zemědělství. Pro realizaci projektu byla vybrána právě jedna z těchto budov, a to v obci Střelná. Za slabou stránku je považováno například flyšové podloží půdy, které je pro tuto oblast velmi charakteristické. Díky tomuto podloží dochází často k sesuvům půdy a i k odstranění této slabé stránky regionu má část navrženého projektu přispět.

Jako projekt byla navržena revitalizace ovocného sadu v obci Střelná, v návaznosti na to byla navržena rekonstrukce budovy zahrádkářského spolku. Projekt byl navržen v souvislosti se zjištěními ve SWOT analýze. Tedy část projektu č. 1, by měla přispět především k zachování tradice pěstování starých odrůd dřevin, které utváří typický ráz krajinné oblasti Beskyd. Očekává se rovněž přínos pro současný stav biodiverzity, a jelikož bude zhotoveno útočiště pro drobný hmyz a plazy v podobě kamenné zídky, přínosem projektu je i zefektivnění ochrany vzácné fauny, která se na území nachází. V neposlední řadě přispěje ovocný sad k zatraktivnění veřejného prostoru. Část projektu č. 2 bude přínosem především pro oblast výroby ekologických produktů. Rekonstrukce budovy zahrádkářského spolku přinese rozšíření stávající nabídky bio produktů v mikroregionu, podpoří místní ekologickou výrobu a případně rozvoj agroturismu. Rovněž přispěje k udržování kvality života nejen v obci Střelná, ale na celém Hornolidečsku.

Obě části projektu budou evaluovány po dobu trvání programového období 2014-2020. V závěru práce byla provedena riziková analýza návrhu projektu a vymezeny nástroje k eliminaci těchto rizik. Přínosem práce je nejen rozvoj ekologického zemědělství, které by mělo být nedílnou součástí našeho života, ale i rozvoj celého mikroregionu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BERANOVÁ, Magdalena a Antonín KUBAČÁK. Dějiny zemědělství v Čechách a na Moravě. 1. vyd. Praha: Libri, 2010, 430 s. ISBN 978-80-7277-113-4.

Beskydy- geologie, © 1998- 2019. *Beskydy*[online]. Beskydy [cit. 2019-13-03]. Dostupné z: <http://informace.beskydy.cz/content/beskydy-informacni-texty-beskydy-geologie.aspx>

BINEK, Jan et al. *Synergie v rozvoji venkova: Aktéři a nástroje rozvoje venkova*. 1. vyd. Brno: Garep, 2009, 96 s. ISBN 978-80-904308-0-8.

BLAŽKOVÁ, Martina. *Marketingové řízení a plánování pro malé a střední firmy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 280 s. ISBN 978-80-247-1535-3.

BRIASOULLIS, Helen and Jan van der STRATEEN. *Tourism and the Environment: Regional, Economic, Cultural and Policy Issues*. 1 st ed. Dordrecht: Kluwer academic publishers, 2000, 368 s. ISBN 0-7923-6136-9.

Co všechno vedlo ke vzniku ekologického zemědělství, © 2019. *Lovime.Bio* [online]. Praha [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: <https://www.lovime.bio/poradna-prehled/co-vsechno-vedlo-ke-vzniku-ekologickeho-zemedelstvi/>

ČESKO, 2000. Zákon č. 242/2000 Sb. ze dne 29. června 2000 o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/ 1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů české republiky* [online]. Částka: 73. s. 3499-3512 [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zako->

nu/SearchResult.aspx?q=242/2000%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Členské obce, © 2019. *Hornolidecko*[online]. Horní Lideč [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <http://www.hornolidecko.cz/cz/1-clenske-obce.html>

Definice a principy ekologického zemědělství, © 2019. *Bio-info* [online]. Moravské Kníhárny [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <http://www.bio-info.cz/vzdelavani/on-line-vzdelavani/definice-a-principy-ekologickeho-zemedelstvi-1>

Dotace, © 2009- 2019. *eAgri*[online]. Praha [cit.2019-02-26]. Dostupné z:<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/opatreni/ml1-ekologicke-zemedelstvi-ez/>

DVORSKÝ, Jan a Jiří URBAN. *Základy ekologického zemědělství*. 2. vyd. Brno: Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, 2014, 109 s. ISBN 978-80-7401-098-9.

Ekologické zemědělství- šance pro rozvoj venkova, © 2019. *Agronavigator*. [online]. Praha [cit.2019-03-01]. Dostupné z: <http://www.agronavigator.cz/ekozem/default.asp?ch=99&typ=5>

Ekologické zemědělství, © 2013. *Vítejte na zemi* [online]. Praha [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: http://www.vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=ekologicke_zemedelstvi&site=puda

Ekologické zemědělství, © 2019. *Zelené zprávy* [online]. Praha [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: <http://www.zelenezpravy.cz/ekologicke-zemedelstvi/>

EU seriál: Operační program rybářství 2014-2020, 2015. *Měsíčník EU aktualit*. Praha: Ministerstvo kultury ČR, prosinec 2015, č. 147, s. 16. ISSN 1801-5034. Dostupné také z: [hps://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Mesicnik_EU_aktualit/Mesicnik_EU_aktualit/Prilohy/mesicnik_2015_12.pdf](https://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Mesicnik_EU_aktualit/Mesicnik_EU_aktualit/Prilohy/mesicnik_2015_12.pdf)

FROUZ, Jan a Olga VINDUŠKOVÁ. *Čtení a psaní odborného textu v environmentálních vědách*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 2017, 94 s. ISBN 978-80-246-3815-7.

Geologie, © 2019. *Beskydy ochrana přírody* [online]. Rožnov pod Radhoštěm [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: <http://beskydy.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/geologie/>

HRABÁNKOVÁ Magdalena a Ivana BOHÁČKOVÁ. *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 208 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

HRABÁNKOVÁ, Magdalena. *Faktory regionálního rozvoje a jejich vliv na sociálně-ekonomický potenciál regionu*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2011, 111 s. ISBN 978-80-7204-752-9.

Chráněné lokality, © 2019. *Hornolidecko* [online]. Horní Lideč [cit. 2019-16-03]. Dostupné z: <http://www.hornolidecko.cz/cz/4-zajimavosti-regionu/44-chranene-lokality.html>

Klimatické podmínky, © 2019. *Bílé Karpaty ochrana přírody* [online]. Luhačovice [cit. 2019-15-03]. Dostupné z: <http://bilekarpaty.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/klimatologie/>

Klimatické poměry, © 2019. *Beskydyochranapřírody*[online]. Rožnov pod Radhoštěm [cit. 2019-15-03]. Dostupné z: <http://beskydy.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/klimaticke-pomery/>

KLUFOVÁ, Renata. *Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí*. 1. vyd. Praha: WoltersKluwer, 2015, 276 s. ISBN 978-80-7478-733-1.

LEADER/CLLD, © 2007-2019. *European network for rural development* [online]. Brussels [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: https://enrd.ec.europa.eu/contact/enrd-contact-point_en

Loga pro ekologickou produkci, © 2009-2019. *eAgri*[online]. Praha [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/dokumenty-statistiky-formulare/loga-a-znaceni/>

MAJEROVÁ, Věra et al. *Sociální kapitál a rozvoj regionu: Příklad kraje Vysočina*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 224 s. ISBN 978-80-247-4093-5.

Metoda kritické cesty- CPM, © 2011- 2016. *Managementmania* [online]. Plzeň [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/metoda-cpm>

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Akční plán rozvoje pro ekologické zemědělství v letech 2014-2020*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2016, 93 s. ISBN 978-80-7434-193-9.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Právní předpisy pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2012, 152 s. ISBN 978-80-7434-059-8.

Moravskoslezské Beskydy, © 2019. *Moravské-karpaty* [online]. Halenkovice [cit. 2019-13-03]. Dostupné z: <http://moravske-karpaty.cz/prirodni-pomery/geomorfologie/moravskoslezske-beskydy/>

Národní dotace, © 2009- 2019. *eAgri*[online]. Praha [cit.2019-02-26]. Dostupné z:<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/>

Nástroje rozvoje venkova, © 2019. *Metodická podpora regionálního rozvoje*[online]. Praha [cit.2019-02-28]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/nastroje-venkov.html>

O ministerstvu, © 2009-2019. *eAgri*[online]. Praha [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/o-ministerstvu/>

O nás, © 2019. *Místní akční skupiny* [online]. Hradec nad Moravicí [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://www.mistniakcniskupiny.cz/>

O společnosti, © 2009. *KEZ*[online]. Chrudim [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <http://www.kez.cz/nabidka-sluzeb>

O společnosti, © 2019. *Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond*[online]. Praha [cit.2019-02-26]. Dostupné z:<https://www.pgrlf.cz/o-spolecnosti/napln-cinnosti/>

Operační program rybníkářství na období 2014-2020, © 2013. *Státní zemědělský intervenční fond*[online]. Praha [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/opr2014#>

Operační program životní prostředí, ©2019. *Operační program životní prostředí* [online]. Praha [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: <https://www.opzp.cz/>

Organics at glance, © 1995-2018. *Ec.Europa*[online]. European union [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming/organics-glance_en

PALATKOVÁ, Monika. *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 341 s. ISBN 8024710145.

Podporované oblasti, © 2019. *Operační program životní prostředí* [online]. Praha [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: <https://www.opzp.cz/o-programu/podporovane-oblasti/>

Program rozvoje venkova 2014-2020, © 2013. *Státní zemědělský intervenční fond*[online]. Praha [cit. 2019-02-26]. Dostupné z:<https://www.szif.cz/cs/prv2014>

Program rozvoje venkova, © 2019. *Dotace.nature* [online]. Praha [cit.2019-02-27]. Dostupné z:<http://www.dotace.nature.cz/ml1.html>

Programové období 2014-2020, © 2019. *Dotace EU* [online]. Praha [cit. 2019-02-26]. Dostupné z:<https://www.dotaceeu.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU/Operacni-programy/Program-rozvoje-venkova>

Programové období 2014-2020, © 2019. *Dotace EU* [online]. Praha [cit. 2019-03-12]. Dostupné z:<https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/2014-2020/Operacni-programy/List/OP-Zivotni-prostredi>

Programy podpory PGRLF, © 2009- 2019. *eAgri*[online]. Praha [cit.2019-02-26]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/podpurny-a-garancni/>

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*. 3. vyd. Praha: Grada, 2015, 288 s. ISBN 978-80-247-5608-0.

Přímé platby, © 2009- 2019. *eAgri*[online]. Praha [cit.2019-02-27]. Dostupné z:<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/jednotna-platba-na-plochu/>

Přírodní poměry Bílých Karpat, © 1999-2019. *Enwiweb*[online]. Brno[cit. 2019-13-03]. Dostupné z: <http://www.enviweb.cz/65222>

Půdní poměry, © 2019. *Beskydy ochrana přírody*[online]. Rožnov pod Radhoštěm [cit. 2019-14-03]. Dostupné z: <http://beskydy.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/pudni-pomery/>

RAO, Mangina V., Suresh BABU, K. Suman CHANDRA a G. Ravindra CHARY eds. *Integrated Land Use Planning for Sustainable Agriculture and Rural Development*. 1 st ed. Oakville, ON: Apple Academic Press, 2016, 338 s. ISBN: 978-1-77188104-3.

Registr ekologických podnikatelů, © 2009- 2019. *eAgri* [online]. Praha [cit. 2019-21-03]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/>

ROBINSON, Guy M. a Doris A. CARSON. *Handbook on the Globalisation of Agriculture*. 1st ed. Cheltenham: Edward Elgar,2015, 508 s. ISBN 978-0-85793-982-1.

RYGLOVÁ, Kateřina et al. *Cestovní ruch- podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 216 s. ISBN 978-80-247-4039-3.

Sborník konference Bio summit, © 2018. *Agricrplus*[online]. Brno [cit.2019-02-25]. Dostupné z:<http://www.agricrplus.cz/biosummit-16>

Sčítání lidu, domů a bytů 2011, © 2012-2016. *Regionální informační servis* [online]. Praha [cit.2019-03-21]. Dostupné z:<http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce>

Slovník pojmů, © 2019. *Dotace EU*[online]. Praha [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Ostatni/Dulezite/Slovník-pojmu/M/Metoda-LEADER>

Společná zemědělská politika, © 2009- 2019. *eAgri*[online]. Praha [cit.2019-02-26]. Dostupné z:<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/>

SPOLEK PORADCŮ V EKOLOGICKÉM ZEMĚDĚLSTVÍ ČR, o. s., *Ekologické zemědělství a rozvoj venkova*. 1. vyd. Brno: Tiskdruck Velímský, 2008, 16. s. (publikace agro-envi-info- bez ISBN)

Statistiky, © 2019. *Český statistický úřad* [online]. [cit.2019-03-21]. Dostupné z:<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky>

Státní zemědělský intervenční fond, © 2013. *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. Praha [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/o-nas>

Strategie 2014-2020, © 2019. *MASHornolidečska* [online]. Lidečko [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: http://www.mashornolidecska.cz/files/files/Strategie_14_20/Strategie_MASH_2014-2020_verze_2.pdf

Struktura dotačních zdrojů, © 2009- 2019. *eAgri* [online]. Praha [cit.2019-02-26]. Dostupné z:<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/?fullArticle=1>

SZIF poskytuje, © 2013. *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. Praha [cit.2019-02-26]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/prechodne-vnitrostatni-podpory?setCookie=true>

TITTELBACHOVÁ, Šárka. *Turismus a veřejná správa*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 200s. ISBN: 978-80-247-3842-0.

Území MAS, © 2019. *MAS Hornolidečska* [online]. Horní Lideč [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: <http://www.mashornolidecska.cz/cz/1-mas-hornolidecska/33-uzemi-mas.html>

Vizovická vrchovina, © 2019. *Moravské-karpaty* [online]. Halenkovice [cit. 2019-13-03]. Dostupné z: <http://moravske-karpaty.cz/prirodni-pomery/geomorfologie/vizovicka-vrchovina/>

VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: Efektivní komunikace v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 328s. ISBN 8024767422.

Vývoj ekologického zemědělství v ČR od roku 1990, © 1999-2019. *Enviweb* [online]. Brno [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: <http://www.enviweb.cz/39281>

Zajímavosti regionu, © 2019. *Hornolidečsko* [online]. Horní Lideč [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <http://www.hornolidecsko.cz/cz/4-zajimavosti-regionu/40-folklor-a-lidove-tradice.html>

Zajímavosti, © 2015. *Lidečko* [online]. Lidečko [cit. 2019-16-03]. Dostupné z: <https://www.lidecko.cz/o-obci/zajimavosti/>

Základní principy ekologického zemědělství, © 2014. *Pozemky a farmy* [online]. Besednice [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://www.pozemkyafarmy.cz/magazin/zakladni-principy-ekologickeho-zemedelstvi-145.html>

Závěrečné práce- metodika, © 2007- 2013. *Lorenc.info* [online]. Praha [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: <http://lorenc.info/zaverecne-prace/metodika.htm>

Zemědělství- rostlinná výroba, © 2009- 2019. *eAgri* [online]. Praha [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/roslinna-vyroba/>

Zemědělství- živočišná výroba, © 2009- 2019. *eAgri* [online]. Praha [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/zivocisna-vyroba/>

Zemědělství, © 2005-2019. Euroskop[online]. Praha [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8924/sekce/zemedelstvi/>

Zemědělství, © 2009-2019. *eAgri* [online]. Praha [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika.
ČSÚ	Český statistický úřad.
ECEAT	Evropské centrum pro agroturistiku.
EPOS	Spolek poradců pro ekologické zemědělství.
ES	Evropské společenství.
EU	Evropská unie.
EZ	Ekologické zemědělství.
FOA	Nadační fond pro ekologické zemědělství.
CHKO	Chráněná krajinná oblast.
CHOPAV	Chráněná oblast přirozené akumulace vod.
KEZ	Institut kontroly ekologického zemědělství.
MAS	Místní akční skupina.
Mze	Ministerstvo zemědělství.
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond.
RIS	Regionální informační servis.
SK	Slovenská republika.
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů.
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond.
ŽP	Životní prostředí.

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1</i> Mapa největších ekologických zemědělských podniků v mikroregionu Hornolidečsko	51
<i>Obrázek 2</i> Současný stav ovocného sadu v obci Střelná	61
<i>Obrázek 3</i> Budova spolku zahrádkářů v obci Střelná	62
<i>Obrázek 4</i> Výpočet doby realizace projektu Revitalizace ovocného sadu prostřednictvím programu WinQSB	64
<i>Obrázek 5</i> Výpočet doby realizace projektu Rekonstrukce budovy zahrádkářů prostřednictvím programu WinQSB	66

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1 Vývoj počtu obyvatel na Hornolidečsku ve vybraných letech .....</i>	46
<i>Graf 2 Věková struktura na Hornolidečsku v porovnání se Zlínským krajem v roce 2011 .....</i>	48
<i>Graf 3 Věková struktura Hornolidečska v porovnání se Zlínským krajem v roce 2017 ....</i>	48
<i>Graf 4 Typy zemědělské půdy Hornolidečska .....</i>	52
<i>Graf 5 Financování projektu: Revitalizace ovocného sadu .....</i>	67
<i>Graf 6 Podíl na financování projektu: Rekonstrukce budovy spolku zahrádkářů .....</i>	68

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1 Vývoj počtu obyvatel v obcích Hornolidečska ve vybraných letech .....</i>	47
<i>Tabulka 2 Druhé bydlení na Hornolidečsku dle dat z roku 2011 .....</i>	49
<i>Tabulka 3 Evropsky významné lokality na Hornolidečsku .....</i>	52
<i>Tabulka 4 Identifikace 1. části projektu .....</i>	59
<i>Tabulka 5 Identifikace 2. části projektu .....</i>	59
<i>Tabulka 6 Popis jednotlivých činností a doba jejich trvání- Revitalizace ovocného sadu .....</i>	63
<i>Tabulka 7 Popis jednotlivých činností a doba jejich trvání- Rekonstrukce budovy zahrádkářů .....</i>	65
<i>Tabulka 8 Modelový příklad rozpočtu k projektu: Revitalizace ovocného sadu .....</i>	67
<i>Tabulka 9 Modelový příklad rozpočtu k projektu: Rekonstrukce budovy spolku zahrádkářů .....</i>	69

SEZNAM PŘÍLOH

<i>PŘÍLOHA I: Věková struktura mikroregionu Hornolidečsko v roce 2011 .....</i>	<i>84</i>
<i>PŘÍLOHA II: Věková struktura mikroregionu Hornolidečsko v roce 2017.....</i>	<i>85</i>
<i>PŘÍLOHA III: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v oblasti zemědělství na Hornolidečsku .....</i>	<i>86</i>
<i>PŘÍLOHA IV: Seznam ekologických zemědělců Hornolidečska .....</i>	<i>87</i>
<i>PŘÍLOHA V: Znázornění sledu realizovaných činností prostřednictvím uzlově ohodnoceného síťového grafu.....</i>	<i>88</i>

PŘÍLOHA I: VĚKOVÁ STRUKTURA MIKROREGIONU HORNOLIDEČSKO V ROCE 2011

Obec	Celkem obyvatel	0-14 let	Podíl v %	15-64 let	Podíl v %	65 let a více	Podíl v %	Index stáří
Francova Lhota	1629	216	13,3	1164	71,5	216	13,3	100,0
Horní Lideč	1385	252	18,2	1005	72,6	173	12,5	68,7
Lačnov	891	155	17,4	607	68,1	111	12,5	71,6
Leskovec	667	86	12,9	476	71,4	109	16,3	126,7
Lidečko	1829	336	18,4	1221	66,8	274	15,0	81,5
Lužná	553	103	18,6	414	74,9	95	17,2	92,2
Pozděchov	577	71	12,3	385	66,7	102	17,7	143,7
Prlov	539	71	13,2	391	72,5	76	14,1	107,0
Seninka	314	51	16,2	230	73,2	49	15,6	96,1
Střelná	620	104	16,8	426	68,7	88	14,2	84,6
Študlov	517	78	15,1	364	70,4	69	13,3	88,5
Ústí	602	100	16,6	431	71,6	108	17,9	108,0
Valašská Polanka	1315	218	16,6	990	75,3	176	13,4	80,7
Valašská Senice	484	64	13,2	328	67,8	87	18,0	135,9
Valašské Příkazy	234	58	24,8	200	85,5	36	15,4	62,1
Hornolidečsko	12156	1963	16,1	8632	71,0	1769	14,6	90,1
Zlíský kraj	594 060	83903	14,1	406257	68,4	98870	16,6	117,8

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

PŘÍLOHA II: VĚKOVÁ STRUKTURA MIKROREGIONU HORNOLIDEČSKO V ROCE 2017

Obec	Celkem obyvatel	0-14 let	Podíl v %	15-64 let	Podíl v %	65 let a více	Podíl v %	Index stáří 2017
Francova Lhota	1591	239	15,0	1087	68,3	265	16,7	110,9
Horní Lideč	1357	219	16,1	915	67,4	223	16,4	101,8
Lačnov	866	137	15,8	595	68,7	134	15,5	97,8
Leskovec	661	85	12,9	460	69,6	116	17,5	136,5
Lidečko	1802	277	15,4	1242	68,9	283	15,7	102,2
Lužná	609	88	14,4	412	67,7	109	17,9	123,9
Pozděchov	595	95	16,0	394	66,2	106	17,8	111,6
Prlov	533	85	15,9	356	66,8	92	17,3	108,2
Seninka	308	43	14,0	208	67,5	57	18,5	132,6
Střelná	587	88	15,0	392	66,8	107	18,2	121,6
Študlov	507	64	12,6	346	68,2	97	19,1	151,6
Ústí	624	91	14,6	415	66,5	118	18,9	129,7
Valašská Polanka	1424	226	15,9	974	68,4	224	15,7	99,1
Valašská Senice	444	56	12,6	289	65,1	99	22,3	176,8
Valašské Příkazy	300	50	16,7	205	68,3	45	15,0	90,0
Hornolidečsko	12208	1843	15,1	8290	67,9	2075	17,0	112,6
Zlíský kraj	583 056	87104	14,9	380106	65,2	115 846	19,9	133,0

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

PŘÍLOHA III: EKONOMICKY AKTIVNÍ OBYVATELSTVO V OBLASTI ZEMĚDĚLSTVÍ NA HORNOLIDEČSKU

Obec	Počet obyv.	Ekonomicky aktivní obyv.	Podíl v %	Zemědělství, rybolov, lesnictví	Podíl v %
Francova Lhota	1596	789	49,4	25	3,2
Horní Lideč	1430	683	47,8	15	2,2
Lačnov	873	407	46,6	15	3,7
Leskovec	671	334	49,8	3	0,9
Lidečko	1831	818	44,7	26	3,2
Lužná	612	274	44,8	7	2,6
Pozdětchov	558	252	45,2	4	1,6
Prlov	538	275	51,1	8	2,9
Seninka	330	154	46,7	17	11,0
Střelná	618	279	45,1	9	3,2
Študlov	511	239	46,8	5	2,1
Ústí	639	303	47,4	4	1,3
Valašská Polanka	1384	679	49,1	19	2,8
Valašská Senice	479	212	44,3	10	4,7
Valašské Příkazy	294	130	44,2	6	4,6
Hornolidečsko	12364	5828	47,1	173	3,0

Zdroj: SLDB 2011, vlastní zpracování

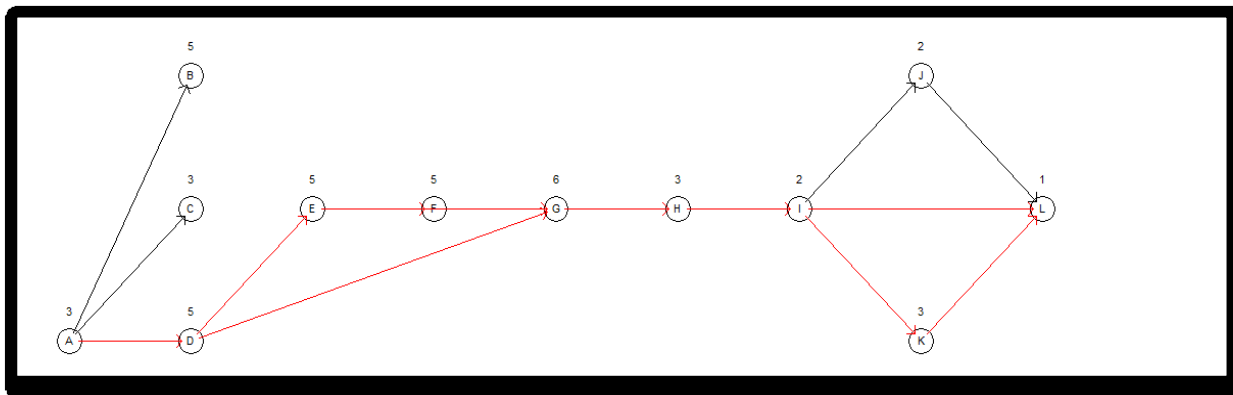
PŘÍLOHA IV: SEZNAM EKOLOGICKÝCH ZEMĚDĚLCŮ HORNOLIDEČSKA

Obchodní jméno	Druh činnosti	Obec	Certifikát	Plocha EZ Půdy (ha)
Zemědělské družstvo Francova Lhota	Ekologický zemědělec, výrobce biopotravin	Francova Lhota	ANO, ANO	924,1
AGROFYTO, spol. s r. o.	Ekologický zemědělec, výrobce biopotravin	Lidečko	ANO, ANO	809,9
JRZ, s. r. o.	Ekologický zemědělec	Pozděchov	ANO	291,2
AGROSPOL LUŽNÁ, s. r. o.	Ekologický zemědělec	Lužná	ANO	259,1
Kovar, a. s.	Ekologický zemědělec	Leskovec	ANO	170,7
GONE, spol. s r. o.	Ekologický zemědělec	Prlov	ANO	151,0
Hrbáček Vít, MVDr.	Ekologický zemědělec	Ústí	ANO	102,9
Juřicová Hana	Ekologický zemědělec, výrobce biopotravin, ek. Sběrač volně rostoucích rostlin	Valašská Polanka	ANO, ANO, NE	64,4
Kovář Milan	Ekologický zemědělec	Prlov	ANO	56,6
Bistrý Jiří	Ekologický zemědělec	Francova Lhota	ANO	45,7
Molková Hana	Ekologický zemědělec	Horní Lideč	ANO	33,3
Chovancová Miroslava	Ekologický zemědělec	Študlov	ANO	21,2
Erbanová Barbora, Ing.	Ekologický zemědělec	Lužná	ANO	18,8
Panáčková Ludmila	Ekologický zemědělec	Valašská Polanka	ANO	11,5
Bistrá Pavla	Ekologický zemědělec	Francova Lhota	ANO	11,2
Staniková Anna	Ekologický zemědělec	Valašská Polanka	ANO	9,0
Zicha Radek	Ekologický zemědělec	Pozděchov	ANO	1,3
Sběratelství, s. r. o.	Distributor obchodník, výrobce biopotravin	Valašská Polanka	NE	/

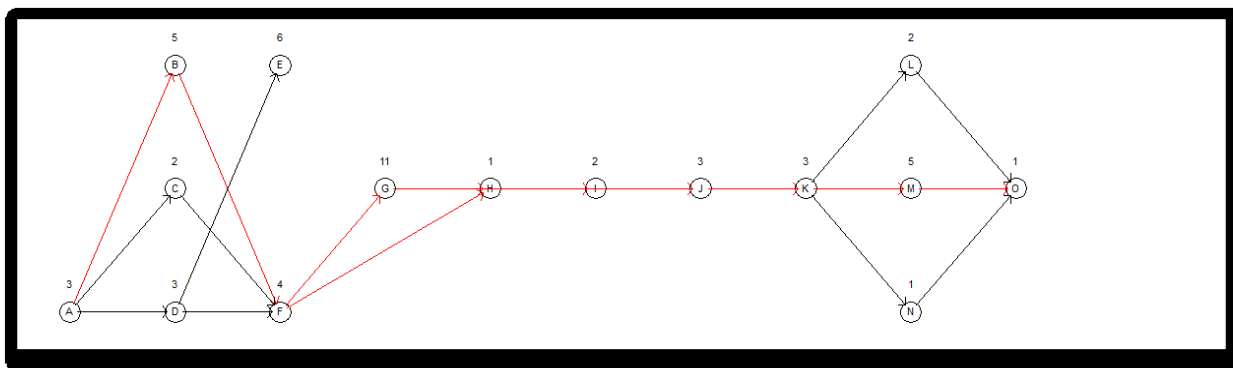
Zdroj: Registr ekologických podnikatelů, © 2009- 2019, vlastní zpracování

PŘÍLOHA V: ZNÁZORNĚNÍ SLEDU REALIZOVANÝCH ČINNOSTÍ PROSTŘEDNICTVÍM UZLOVĚ OHODNOCENÉHO SÍŤOVÉHO GRAFU

Revitalizace ovocného sadu- kritická cesta projektu, vlastní zpracování v systému WinQSB

Rekonstrukce budovy zahrádkářů- kritická cesta projektu, vlastní zpracování v systému WinQSB